

ΝΑΓΚΙΜΠ ΜΑΧΦΟΥΖ

ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ
ΞΕΧΩΡΙΣΑΝ

Μέρες
και νύχτες
της Αραβίας



ΨΥΧΟΛΟΓΟΣ

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΥ: LAYLI ALL LAYLA
Πρώτη έκδοση (αραβικά): Κάιρο 1982
ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Μέρες και νύχτες της Αραβίας**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Naguib Mahfouz
ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: Πέρσα Κουμούτση
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Κ. Ι. Τσαούσης
ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΗ ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Αρετή Κολλάτου
ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΙΤΛΟΥ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Δημήτρης Χαροκόπος
ΣΥΝΘΕΣΗ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Δημήτρης Χαροκόπος
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Ραλλού Ρουχωτά

© Naguib Mahfouz, 1982

Η μετάφραση αυτή έγινε κατόπιν συμφωνίας
με το The American University in Cairo Press.

© Φωτογραφίας εξωφύλλου: silvertiger/123rf.com

© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 1997

Πρώτη έκδοση: Μάιος 1997

Δέκατη ανατύπωση: Ιούλιος 2016, 17η χιλιάδα

ISBN 978-960-274-239-6

*Τυπώθηκε σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά
και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτίου.*

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής αδείας του εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.

Έδρα: Τατοίου 121, 144 52 Μεταμόρφωση

Βιβλιοπωλείο: Εμμ. Μπενάκη 13-15, 106 78 Αθήνα

Τηλ.: 2102804800 • fax: 2102819550 • e-mail: info@psychogios.gr

www.psychogios.gr • <http://blog.psychogios.gr>

PSICHOGIOS PUBLICATIONS S.A.

Head Office: 121, Tatoiou Str., 144 52 Metamorfossi, Greece

Bookstore: 13-15, Emm. Benaki Str., 106 78 Athens, Greece

Tel.: 2102804800 • fax: 2102819550 • e-mail: info@psychogios.gr

www.psychogios.gr • <http://blog.psychogios.gr>

ΝΑΓΚΙΜΠ ΜΑΧΦΟΥΖ

Μέρες
και νύχτες
της Αραβίας

*Μετάφραση:
Πέρσα Κουμούτση*

ΔΕΚΑΤΗ ΑΝΑΤΥΠΩΣΗ



Από τις Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ κυκλοφορούν:

Η Αρχή και το Τέλος, 1990, μτφρ. Αχμέντ Έτιμαν
Μιραμάο, 1990, μτφρ. Μαρία Χωρεάνθη
Ράδοπισ, 1995, μτφρ. Ελένη Κεκροπούλου – Μερόπη Σταυρίδου

Η ΤΡΙΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΚΑΪΡΟΥ

Ο Δρόμος Κοντά στο Παλάτι, 1995,
μτφρ. Μαρία Χωρεάνθη – Μερόπη Σταυρίδου
Το Παλάτι των Επιθυμιών, 1995, μτφρ. Πέρσα Κουμούτση
Οι Δρόμοι του Νείλου, 1995,
μτφρ. Ελένη Κεκροπούλου – Μερόπη Σταυρίδου

Τα Παιδιά του Γκεμπελάουι, 1996, μτφρ. Πέρσα Κουμούτση
Μέρες και Νύχτες της Αραβίας, 1997, μτφρ. Πέρσα Κουμούτση
Το Έπος των Χαραφίς, 1998, μτφρ. Πέρσα Κουμούτση
Φλυαρία πάνω στον Νείλο, 1998, μτφρ. Πέρσα Κουμούτση
Κρυμμένα Όνειρα στο Χαν ελ Χαλίλι, 1999, μτφρ. Πέρσα Κουμούτση
Το Σοκάκι της Αμαρτίας, 1999, μτφρ. Πέρσα Κουμούτση
Αδίσταχτος Έρωτας, 2000, μτφρ. Πέρσα Κουμούτση
Ο Καθρέφτης μιας Ζωής, 2001, μτφρ. Πέρσα Κουμούτση
Απόμεινε από το Χρόνο μια Ώρα, 2002, μτφρ. Πέρσα Κουμούτση
Αγάπη Κάτω απ' τη Βροχή, 2003, μτφρ. Πέρσα Κουμούτση
Η Σοφία μιας Ζωής, 2007, μτφρ. Πέρσα Κουμούτση
Ενώπιον του Θρόνου, 2011, μτφρ. Πέρσα Κουμούτση
Στην Καρδιά της Νύχτας, 2012, μτφρ. Πέρσα Κουμούτση

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΧΙΛΙΕΣ ΚΑΙ ΜΙΑ ΑΛΗΘΕΙΕΣ	9
Σαχραγιάρ	13
Σαχραζάτ	19
Ο γέροντας	23
Το καφενείο «Οι εμίρηδες».....	29
Σαναάν ελ Γκάμαλι.....	35
Γκάμσα ελ Μπάλτι.....	63
Ο χαμάλης.....	97
Ο Νουρ ελ Ντιν και η Ντονιαζάτ	137
Οι περιπέτειες του Άγκαρ του κουρέα.....	179
Ανίς ελ Γκαλίσ	217
Κάουατ ελ Κουλούμπ	241
Αλάα ελ Ντιν Άμπου Σαμάτ	257
Ο σουλτάνος	277
Το σκουφί της αφάνειας	287
Μααρούφ ελ Εσκάφι.....	307
Ελ Σιντιμπάντ	325
Οι θρηγούντες	343

ΧΙΛΙΕΣ ΚΑΙ ΜΙΑ ΑΛΗΘΕΙΕΣ

Ιστορίες και πρόσωπα από τα Παραμύθια της Χαλιμάς συνθέτουν αυτό το έργο του ιδιοφυούς Αιγύπτιου νομπελίστα Ναγκίμπ Μαχφούζ· ιστορίες και πρόσωπα που γεννήθηκαν στην αραβική φαντασία τον όγδοο αιώνα μέσα σε «χίλιες και μία νύχτες» και μεταδόθηκαν στην Ευρώπη τον δέκατον όγδοο, και από τους αιώνες εκείνους δε σταμάτησαν να στοιχειώνουν κυριολεκτικά το παγκόσμιο πνεύμα εξάπτοντάς το με την αγωνία και τη σπιριτάδα που αποπνέουν οι περιπέτειές τους, αλλά και κάνοντάς το στοχαστικό μπροστά στο ξεγύμνωμα των ανθρώπινων χαρακτήρων και στην κατάρα που συντροφεύει τον άνθρωπο: να δρασκελίζει την ευτυχία που βρίσκεται μπροστά στα πόδια του, αναζητώντας τη σε περιοχές όπου τίποτα δεν του δείχνει πως εκεί πιθανόν να υπάρχει...

Συναντάμε, λοιπόν, πάλι εδώ τη Σαχραζάτ και τον σύζυγό της, τον αιμοσταγή σουλτάνο Σαχραζάτ, που την αγριότητα του την ανέστειλαν οι ιστορίες της Σαχραζάτ· συναντάμε επίσης τους χαρακτήρες μιας κοινωνίας, η οποία σε μικρογραφία απεικονίζει την παγκόσμια ζωή: αρετές και κακίες, μίσος και αγάπη, χαρά και δυστυχία, μικροπρέπεια και υψηλοφροσύνη, σοφία και ανοησία – όλα τα στοιχεία και τα χρώματα μιας κοινωνίας διαχρονικής που οι μορφές της κατά εποχές δεν διαφέρουν παρά μόνο στα μεγέθη και στην τεχνολογία.

Γιατί τα όνειρα του απλού ανθρώπου σήμερα είναι τα ίδια με του αρχαίου Ανατολίτη ομογενούς του· κι αν αφαιρέσουμε τα τελώνια και τις γητειές τους, τις υπερφυσικές καταστάσεις και τα μα-

γικά ξαφνιάσματα, μένει μια πραγματικότητα τόσο κοντινή μας, που συχνά ταυτίζεται με προσωπικές μας εμπειρίες.

Διαβάζοντας τις «Μέρες και Νύχτες της Αραβίας» του Ναγκίμπ Μαχφούζ, δε σε ξενίζει το παραμύθι, καθώς δεν αφαιρεί τίποτε από τη χύδην αλήθεια – μάλιστα, την αναδειχνει ακόμα πιο πολύ και την ενδυναμώνει. Κι αυτό, γιατί ο ρεαλισμός, ντυμένος με την ποιητικότητα της πέννας του Μαχφούζ, εισχωρεί βαθιά στα επεισόδια, στους χαρακτήρες και στις έννοιες που εξάγονται από τη διήγηση και δεν αφήνει έτσι τη μαγεία να καλύψει την πραγματικότητα και να εξωραϊσει τις βιοτικές ασχημίες.

Όπως συνήθιζα συχνά παλιότερα (όταν επί δύο δεκαετίες, 1975-1995, παρουσίαζα βιβλία στον ημερήσιο Τύπο της Αθήνας), έτσι και τώρα αποδελτίωσα μερικές ρήσεις-αποφθέγματα από αυτό το βιβλίο, που αντικρίζουν σε όνειρα, επιδιωξεις, έγνοιες και προβλήματα του σημερινού καθημερινού βίου – και όταν αυτό συμβαίνει, σημαίνει πως το βιβλίο έχει εκπληρώσει τον προορισμό του, να ψυχαγωγήσει δηλαδή και να διδάξει, αφήνοντας την ουσία του στην ψυχή και στον νου του αναγνώστη.

Ιδού λοιπόν ένα μέρος από το αποτέλεσμα της αποδελτίωσής μου:

- Ο καθένας λαμβάνει ανάλογα με την προσπάθειά του.
- Για να τελεσφορήσει η προσπάθεια χρειάζεται και λίγη επιφυλακτικότητα και προσοχή.
- «Όποιος απέχει από τη διαφθορά σ' αυτήν την πόλη αφανίζεται! Ποια θα ήταν, αλήθεια, η μοίρα μας αν αναλάμβανε τις υποθέσεις μας ένας τίμιος και δίκαιος κυβερνήτης;»
- «Όταν καλείστε να πράξετε το καλό, προβάλλετε ως δικαιολογία την αναρμοδιότητα, και όταν καλείστε να πράξετε το πονηρό, σπεύδετε να το επιτελέσετε στο όνομα του καθήκοντος...»

- Ο Γκάμσα στέναξε με πόνο και είπε σαν να μονολογούσε: «Χάρη σ' εσένα θα χάσω τη δουλειά μου!»
- «Είσαι κι εσύ ένας από τους διεφθαρμένους εκμεταλλευτές[...] Η αφοσίωσή μου προς το καθήκον είναι παραδειγματική...» αντέκρουσε ο Γκάμσα με υπερηφάνεια.
- «Και το αμαρτωλό χρήμα;»
- «Δεν είναι παρά ψίχουλα που πέφτουν από το τραπέζι των μεγάλων...»
- «Οικτρή δικαιολογία!»
- «Εγώ ζω στον κόσμο των θνητών!»
- «Και τι γνωρίζεις για τους “μεγάλους”, όπως τους αποκαλείς;»
- «Τα πάντα... Είναι αχόρταγα κτήνη!»
- «Απαστράπτουσα ομορφιά με ημερομηνία λήξης! Αυτή είναι η μοίρα των θνητών».
- «Δεν έχουν σημασία οι καταγωγές και οι προελεύσεις...»
- «Η σοφία είναι δύσκολη υπόθεση, Σαχραζάτ, δεν κληρονομείται όπως ο θρόνος...»
- «Ο σουλτάνος πρέπει να αποχωρεί όταν αποτυχαίνει...»
- «Η διαφθορά του επιστήμονα είναι η αμέλεια, του άρχοντα η αδικία και του φτωχού η κολακεία...»

Βλέπετε πόσο ίδια είναι τα πράγματα μέσα στους αιώνες; Κοινός τόπος η διαπίστωση, ίσως να πείτε. Μπορεί· αλλά και μόνιμη, αδιάφραστη αλήθεια: η κακία και η αρετή δεν είναι παλιές ή νέες, και ο Μαχφούζ αυτό προσπαθεί να πει στα βιβλία του (σ' αυτά του-

λάχιστον που έτυχε να επιμεληθώ στις Εκδόσεις Ψυχογιός: την «Τριλογία του Καΐρου», «Τα παιδιά του Γκεμπελάου» και τις «Μέρες και Νύχτες της Αραβίας» τώρα), φέρνοντας τον παγκόσμιο ιστορικό άνθρωπο και τον σημερινό μπροστά στον φακό της σύγχρονης του ανάλυσης.

Λέω πως αυτός ο λόγος του σουλτάνου Σαχραζιάτ, καθώς συνομιλεί με τον βεζίρη του Νταντάν (έχοντας πια αποκηρύξει την προηγούμενη αγριότητά του εξαιτίας των ιστοριών της Σαχραζιάτ και όσων ο ίδιος έγινε αυτόπτης μάρτυρας κατά τις μυστικές περιηγήσεις του στο βασίλειό του), δίνει την περίληψη της επιδίωξης του συγγραφέα:

«Η Σαχραζιάτ με δίδαξε να πιστεύω σ' αυτά που αρνείται να παραδεχτεί η λογική του ανθρώπου. Με δίδαξε επίσης πώς να επιπλέω μέσα στον ωκεανό των αντιφάσεων. Κάθε φορά που σκοτεινιάζει αισθάνομαι τόσο φτωχός!»

Κ. Ι. ΤΣΑΟΥΣΗΣ

Ξαφραγιάρ

Αμέσως μετά την προσευχή της αυγής, κι ενώ τα σύννεφα της νύχτας αντιστέκονταν επίμονα μπροστά στο ορμητικό ανάβλυσμα ενός εύρωστου πρωινού φωτός, ο σουλτάνος Σαχραγιάρ διέταξε να παρουσιαστεί επειγόντως μπροστά του ο βεζήρης Νταντάν.

Η ψυχική ισορροπία του Νταντάν ταράχτηκε και η πατρική καρδιά του χτύπησε με δύναμη μέσα στο στήθος του. Καθώς έβαζε τα επίσημα ρούχα του ψέλλισε απελπισμένος: «Σήμερα κρίνεται η ζωή σου, αγαπημένη μου κόρη Σαχραζάτ!»

Πάνω σ' ένα γέρικο άλογο ανηφόρισε αργά αργά την πλαγιά του βουνού. Η συνοδεία του ήταν λιτή. Την αποτελούσαν δυο άντρες από την προσωπική φρουρά του σουλτάνου κι ένας νυσταγμένος υπηρέτης που ακολουθούσε νωχελικά κρατώντας έναν αναμμένο δαυλό. Η φλόγα χοροπηδούσε ζωηρά χαϊδεύοντας προκλητικά έναν αέρα ποτισμένο με την πρωινή δροσιά και μια ντροπαλή ψύχρα.

Τρία ολόκληρα χρόνια πέρασαν μέσα στον φόβο και στην ικεσία, μέσα στον θάνατο και στην ελπίδα... Πέρασαν γεμάτα από τις ιστορίες της Σαχραζάτ... Όμως, χάρη σ' αυτές τις ιστορίες παρατάθηκε η ζωή της... Αλλά και οι ιστορίες, όπως όλα, έχουν κι αυτές ένα τέλος· και το τέλος της ιστορίας επήλθε χτες τη νύχτα.

«Άραγε ποια μοίρα σου επιφυλάσσει ο σουλτάνος, κόρη μου;»

Έφτασε στην πύλη του επιβλητικού παλατιού που εκτεινόταν δεσποτικά πάνω στο βουνό. Ένας μαύρος υπηρέτης τον οδήγησε σε μια βεράντα στο πίσω μέρος του παλατιού που έβλεπε στον τεράστιο καταπράσινο κήπο. Το πρόσωπο του Σαχραγιάρ φωτι-

ζόταν φειδωλά από το λιγοστό φως ενός μοναχικού λυχναριού. Το κεφάλι του ήταν ακάλυπτο και τα μαύρα σγουρά μαλλιά του με την γκριζωπή χροιά άγγιζαν άχαρα τους ώμους του. Τα μάτια του, όπου αντανakλούσε η τρεμάμενη φλόγα του λυχναριού, έμοιαζαν σαν δυο μικρά λαμπερά αστέρια πάνω στο μακρόστενο σκούρο πρόσωπό του. Η πυκνή, κατάμαυρη, μακριά γενειάδα του, απρόσβλητη από τον χρόνο, σκέπαζε τον λαιμό κι έφτανε ως το στήθος του.

Ο Νταντάν γονάτισε και ασπάστηκε τη γη ανάμεσα στα χέρια του, και τότε τον πλημμύρισε ένα συναίσθημα δέους, όπου όμως κυριαρχούσε ο θαυμασμός – παράδοξο συναίσθημα μπροστά σ' έναν τυραννικό και αιμοβόρο ηγεμόνα σαν τον σουλτάνο. Ο Νταντάν γνώριζε καλά –αφού τον υπηρέτησε μια ολόκληρη ζωή– την τραχύτητά του, την ακαμψία του και την πνιγμένη στο αίμα των αθών ψυχών θητεία του...

Ο σουλτάνος έκανε νόημα να σβήσουν το λυχνάρι και, όταν η επιθυμία του εκτελέστηκε, το σκοτάδι απλώθηκε ανάμεσά τους. Μόνο οι σκιές των πανύψηλων δέντρων διαγράφονταν με σχετική καθαρότητα στο βάθος.

«Μονάχα μέσα στο απόλυτο σκοτάδι απολαμβάνω την εξάισια προβολή της αυγής, την ανατολή, το πρωινό φως...» μουρμούρισε ο Σαχραγιάρ.

Ο Νταντάν ανακουφίστηκε λίγο με τα λόγια του σουλτάνου και είπε: «Ο Θεός να σου δίνει υγεία, αφέντη μου, για ν' απολαμβάνεις όλα τα αγαθά της ημέρας και την απλόχερη μεγαλοπρέπεια της νύχτας...»

Ο σουλτάνος δεν αποκρίθηκε στις ευχές του Νταντάν και η σιωπή του προβλημάτισε τον βεζίρη. Προσπάθησε να διακρίνει αν το πρόσωπο του Σαχραγιάρ έκρυβε ικανοποίηση ή χλεύη, αλλά η ασπίδα της νύχτας τον εμπόδισε.

«Αποφάσισα να κρατήσω τη Σαχραζάτ στο παλάτι για πάντα..., να την κάνω γυναίκα μου...» ανακοίνωσε υποτονικά ο σουλτάνος.

Ο Νταντάν αναπήδησε όρθιος, έσκυψε πάνω στο χέρι του σουλτάνου και το φίλησε με άπειρη ευγνωμοσύνη, ενώ αφανέ-

ρωπα δάκρυα χαράς πλημμύρισαν τη βασανισμένη ψυχή του. «Είθε ο Θεός να στηρίζει πάντα τις πράξεις σου, αφέντη μου...» ευχήθηκε με συγκινημένη φωνή.

«Όπως γνωρίζεις, Νταντάν, η δικαιοσύνη είναι διπρόσωπη...» είπε ο σουλτάνος σαν να ξεπετάχτηκαν ξαφνικά στη μνήμη του όλα τα θύματά του. «Άλλοτε απονέμεται με το σπαθί και άλλοτε με τη συγχώρηση...»

«Ο Θεός να σε καθοδηγεί πάντα στις συνετές αποφάσεις με τη σοφία Του, Μεγαλειότατε...»

«Οι ιστορίες της μιλούν για μια ενάρετη μαγεία, άνοιξαν τα μάτια μου σε νέους ορίζοντες και σε οiwονούς που με παρακινούν να παρατηρώ και να στοχάζομαι...»

Ο βεζίρης μέθυσε από χαρά και αγαλλίαση, το στόμα του μούδιασε και δεν έβγαλε λέξη.

Ο σουλτάνος συνέχισε: «Μου γέννησε έναν διάδοχο, κι έτσι ηρέμησαν τα μανιασμένα κύματα της ψυχής μου...»

«Σας εύχομαι κάθε ευτυχία, αφέντη μου...»

«Ευτυχία...» ψέλλισε ο σουλτάνος μελαγχολικά.

Ο Νταντάν ανησύχησε για κάποιον ανεξήγητο λόγο. Την ίδια στιγμή ακούστηκε το λάλημα των πετεινών ν' αναγγέλλουν το ξημέρωμα.

«Η ίδια η ύπαρξη είναι το πιο μυστήριο πράγμα στη ζωή...» συνέχισε ο σουλτάνος σαν να μονολογούσε. Ξαφνικά η τραχιά φωνή του μαλάκωσε και αναφώνησε, ερεθίζοντας την περιέργεια του βεζίρη του: «Κοίταξε εκεί!»

Ο Νταντάν έριξε το βλέμμα του προς τον ορίζοντα και τον είδε να ροδίζει με ιερή μακαριότητα.

Ξαφραζάι

Όταν ζήτησε την άδεια του σουλτάνου για να επισκεφτεί την κόρη του, τη Σαχραζάτ. Η υπηρέτρια Καχραμάνα τον οδήγησε στην πορφυρή αίθουσα. Εκεί τα ντιβάνια, τα χαλιά, οι μαξιλάρες, ακόμα και οι κουρτίνες είχαν όλα ένα βαθύ κόκκινο χρώμα σαν να είχαν ποτιστεί με αίμα... Η Σαχραζάτ με την αδελφή της Ντονιαζάτ τον υποδέχτηκαν με χαμόγελα.

«Το κορμί μου γέρνει από την ευτυχία, αγαπημένη μου κόρη Σαχραζάτ. Δόξα στον Παντοδύναμο Θεό που με λυπήθηκε...» είπε ο άντρας στην κόρη του μόλις την αντίκρισε.

Η Σαχραζάτ πήρε τον πατέρα της από το χέρι και κάθισαν πάνω σ' ένα ντιβάνι, ενώ η Ντονιαζάτ αποσύρθηκε διακριτικά στο διαμέρισμά της.

«Χάρη στην ευσπλαχνία Του γλίτωσα από τον θάνατο, πατέρα μου...»

Ο πατέρας μουρμούρισε κάτι σαν ευχαριστία, η Σαχραζάτ όμως συνέχισε γεμάτη πίκρα: «Ο Θεός να συγχωρήσει τις αθώες ψυχές...»

«Τι σοφή που είσαι στ' αλήθεια, Σαχραζάτ, και τι γενναία!»

Η Σαχραζάτ πλησίασε στο αντί του πατέρα της και ψιθύρισε: «Αν ήξερες, πατέρα, πόσο δυστυχισμένη είμαι!»

«Προσοχή, κόρη μου...» την προειδοποίησε ο Νταντάν. «Γνωρίζεις πολύ καλά πως οι σκέψεις μέσα σ' αυτό το παλάτι παίρνουν σάρκα και οστά και προδίδονται!»

«Θυσίασα τον εαυτό μου για να βάλω ένα τέλος σ' αυτόν τον ακαταλόγιστο, αιματηρό καταρράχτη...» είπε με πόνο βαθύ η Σαχραζάτ.

«Ο Θεός έχει τη σοφία του...» ψέλλισε ο Νταντάν.

«Και ο σατανάς τους πρεσβευτές του!» τον διέκοψε αγανακτισμένη.

«Σ' αγαπάει, Σαχραζάτ...» της είπε σχεδόν ικετευτικά ο πατέρας της.

«Η έπαρση και η αγάπη δε συνυπάρχουν σε μια καρδιά· αυτός αγαπάει τον εαυτό του, πρώτο και τελευταίο...»

«Η αγάπη κάνει τα δικά της θαύματα, κόρη μου...»

«Κάθε φορά που με πλησιάζει, εισπνέω τη δυσωδία της σαπισμένης σάρκας...»

«Ο σουλτάνος δεν είναι σαν όλα τα άλλα ανθρώπινα όντα...»

«Το έγκλημα είναι έγκλημα... Ξέρεις πόσες αθώες, άσπιλες ψυχές σκότωσε; Δεν έμειναν στο βασίλειό του παρά μόνο οι γλοιώδεις κόλακες, οι τσανακογλείφτες...»

«Η πίστη μου στον Θεό δεν κλονίζεται ποτέ, κόρη μου...»

«Όσο για μένα, γνωρίζω καλά πως η θέση μου βρίσκεται μόνο στην καρτερία, όπως με δίδαξε ο γέροντας...»

«Έξοχος δάσκαλος, κι έξοχη μαθήτρια...» μουρμούρισε ο Νταντάν μ' ένα χαμόγελο.

Ο γέροντας

Τὸ ενδιαίτημα του ιερωμένου διδασκάλου Αμπντ Άλα ελ Μπάλ-
χι το αποτελούσε ένα μικρό, λιτό και απέριττο διαμέρισμα σε
μια φτωχογειτονιά. Το ονειροπόλο βλέμμα του έχει αποτυπωθεί
ανεξίτηλα στις καρδιές των μαθητών του κι έχει χαρακτηί βαθιά
στα ανήσυχα πνεύματα των στασιαστών – η απόλυτη λατρεία προ-
σωποποιημένη, αφού μόνο αυτόν συμβουλευόταν όλοι στη γει-
τονιά και μόνο αυτόν υπολογίζουν.

Όταν ο γέροντας άφησε την απομόνωση του δωματίου του και
βγήκε στη μακρόστενη σάλα υποδοχής, η μοναχοκόρη του, η έφη-
βη Ζεμπέντα, τον πλησίασε και του είπε εύθυμα: «Πατέρα, σήμε-
ρα η πόλη γιορτάζει...»

«Δεν ήρθε ακόμα ο γιατρός Αμπντ ελ Κάντερ ελ Μαχίνι;» ρώ-
τησε με ατάραχο ύφος ο γέροντας αντιπαρερχόμενος τη φαιδρή
διάθεση και τα λόγια της κόρης του.

«Ίσως να βρίσκεται στον δρόμο, πατέρα... Αλλά η πόλη γιορ-
τάζει σήμερα γιατί ο σουλτάνος δέχτηκε τη Σαχραζάτ για σύζυ-
γό του και αποκήρυξε τις αιματηρές μεθόδους του!» είπε με ρο-
μαντική παρόρμηση κι ενθουσιασμό το κορίτσι.

Τίποτα όμως δε διαπάραξε την ηρεμία του γέροντα... Η ατα-
ραξία της ψυχής του έμενε πάντα ανέπαφη. Και η Ζεμπέντα ήταν
κόρη του και μαθήτριά, αλλά ακόμα βρισκόταν στην αρχή του
δρόμου.

Η Ζεμπέντα άκουσε το χτύπημα στην πόρτα κι έτρεξε ν' ανοί-
ξει λέγοντας: «Να, έφτασε ο φίλος σου για τη συνηθισμένη του
επίσκεψη...»

Ο γιατρός Αμπντ ελ Κάντερ ελ Μαχίνι μπήκε στη σάλα, αγκά-

λιασε τον φίλο του με αβρότητα και κάθισε δίπλα του πάνω σε μια μαξιλάρα. Πάνω από το φως του καντηλιού οι δυο άντρες άρχισαν να συζητούν.

«Σίγουρα άκουσες τα ευχάριστα νέα...» είπε ο γιατρός.

«Άκουσα ό,τι μ' ενδιέφερε να μάθω...» απάντησε ο γέροντας μ' ένα συγκρατημένο χαμόγελο.

«Όλοι επευφημούν τη Σαχραζάτ και προσεύχονται γι' αυτήν. Μόνο εγώ γνωρίζω πως όλα έγιναν χάρη στη δική σου σοφία...»

«Όλα έγιναν χάρη στη σοφία του Αγαπημένου...» τον διόρθωσε ο γέροντας.

«Κι εγώ είμαι πιστός, αλλά δεν μπορώ να αγνοήσω όσα προηγήθηκαν και τ' αποτελέσματά τους. Αν η Σαχραζάτ δεν ήταν δική σου μαθήτρια από παιδί, δε θα ήταν αυτή που είναι τώρα. Χωρίς τις δικές σου νουθεσίες δε θα επινοούσε αυτές τις ιστορίες που κατάφεραν να επηρεάσουν τόσο πολύ τον αιμοχαρή σουλτάνο. Ποιος πίστευε στ' αλήθεια πως ένας φανταστικός κόσμος θα είχε τόση επίδραση πάνω του, ώστε να παραιτηθεί από τις αποτροπαιές, στυγερές μεθόδους του που σκόρπιζαν τον θάνατο τόσα χρόνια!»

«Αγαπητέ μου φίλε, το μοναδικό ελάττωμά σου είναι ότι υποτάσσεσαι αποκλειστικά και απεριόριστα στη λογική...»

«Μα η λογική είναι ο πολύτιμος λίθος της ανθρώπινης ύπαρξης...»

«Το μυαλό πρέπει να γνωρίζει ποια είναι τα όριά του...»

«Υπάρχουν πιστοί που παραδέχονται πως το μυαλό δεν έχει όρια...»

«Αχ, φίλε μου, φοβάμαι πως απέτυχα να προσελκύσω στον δρόμο πολλούς από τους μαθητές μου, κι εσύ είσαι ένας από αυτούς...»

«Δάσκαλε, ο λαός είναι αμαθής και άσχετος, χρειάζεται ένα χέρι να τον καθοδηγεί και να τον αφυπνίζει...»

«Η αγνή και πανάγαθη ψυχή του Θεού αρκεί για να σώσει ένα ολόκληρο έθνος...» είπε με απόλυτη βεβαιότητα ο γέροντας.

«Ο Άλι ελ Σουλούλι είναι ο κυβερνήτης της περιοχής μας, ένα σαθρό, ανήθικο, ελεεινό άτομο. Πώς μπορείς να λυτρώσεις την

περιοχή από τη διαφθορά του;» τον ρώτησε με αγανάκτηση ο γιατρός.

«Οι εύψυχοι και οι γενναίοι θα παραταχτούν...» είπε με πόνο ο γέροντας.

«Είμαι γιατρός, η περίθαλψη και η αρωγή των συνανθρώπων μου είναι το κύριο μέλημά μου...» ψέλλισε βαρύθυμα ο γιατρός.

Ο γέροντας χάιδεψε το χέρι του μαθητή του με τρυφερότητα, ώσπου εκείνος χαμογέλασε και είπε: «Εσύ όμως είσαι η ενσάρκωση της καλοσύνης, δάσκαλε...»

«Δόξα τω θεώ, τίποτα πια δε με αγγίζει, ούτε η χαρά μα ούτε και η λύπη...»

«Όμως εγώ, αγαπημένε μου φίλε, είμαι πολύ θλιμμένος... Κάθε φορά που αναλογίζομαι τις γενναίες εκείνες ψυχές που έφυγαν μαρτυρικά γιατί τόλμησαν να υψώσουν τη φωνή τους κατά της αδικίας, της κατάχρησης και της αιματοχυσίας, η καρδιά μου κομματιάζεται...»

«Ναι, έχεις δίκιο, οι καταστάσεις επηρεάζουν τη διάθεσή μας σημαντικά...» παραδέχτηκε ο γέροντας.

«Μαρτύρησαν οι έντιμοι και οι ενάρετοι... Πόσο πολύ πονώ για τον τόπο μου! Περιτριγυρίζεται από φαύλους, διαφθορείς και εκμαυλιστές. Γιατί, δάσκαλε, δεν έμεινε στα αποθέματά μας παρόρα μόνο η φθορά;»

«Είναι πολλοί αυτοί που ερωτεύονται τη σήψη!» απάντησε σαρκαστικά ο γέροντας.

Από μακριά αντήχησαν πανηγυρικές φωνές και τραγούδια που συνόδευαν τρουμπέτες, ντέφια και τουμπελέκια. Οι δυο φίλοι κατάλαβαν πως το πλήθος γιόρταζε τη χαρμόσυνη είδηση...

Σ' αυτό το σημείο ο γιατρός αποφάσισε να περάσει από το καφενείο της γειτονιάς του «Οι εμίρηδες».

*Το καφενείο
«Οι εμίρηδες»*

Τὸ καφενεῖο «Οἱ εἰρήδηδες», ἓνας ευρύχωρος τετραγωνισμένος χώρος, βρισκόταν στη μέση ακριβῶς τῆς δεξιᾶς πλευρᾶς τοῦ μεγάλου εμπορικοῦ δρόμου. Ἡ εἰσοδὸς τοῦ ἀνοίγε πρὸς τὴν κεντρικὴ ὁδὸ καὶ τὰ παράθυρά τοῦ πρὸς τὰ πλαϊνὰ σοκάκια. Στις τέσσερις πλευρὲς καὶ γωνίες τοῦ καφενείου ἀναπαντικὰ ντιβάνια φιλοξενούσαν τοὺς «ἀφέντες» ἐνῶ στο κέντρο, πάνω σε σκόρπιες μαξιλάρες, βουλευόταν ὁ «λαός».

Το καφενεῖο ικανοποιούσε ὅλες τὶς προτιμήσεις. Πρόσφερε μεγάλη ποικιλία ροφημάτων, κρύων καὶ ζεστών, ἀνάλογα με τὴν προτίμηση τοῦ κάθε πελάτη, καὶ ἀρίστα εἶδη καπνοῦ καὶ χασίς. Τακτικοὶ θαμώνες τοῦ καφενείου ἀπὸ τὴ συνομοταξία τῶν «αφεντάδων» ἦταν ὁ Σαναάν ἐλ Γκάμαλι ὁ μεγαλέμπορος καὶ ὁ γιος τοῦ Φάντελ, ὁ Χαμντάν Τανίσα ὁ εργολάβος, ὁ Κάραμ ἐλ Ασὶλ ὁ ἑκατομμυριούχος, ὁ Σαχλούλ ὁ παλαιοπώλης, ὁ Ἰμπραήμ ἐλ Ατάρ ὁ φαρμακοποιὸς καὶ ὁ γιος τοῦ Χάσαν, ὁ Γκαλίλ ἐλ Μπαράζ, ὁ Νουρ ἐλ Ντιν ὁ αρωματοπώλης καὶ ὁ Σαμλούλ ὁ καμπούρης...

Ὁ «λαός» τοῦ καφενείου ἀπαρτιζόταν ἀπὸ τὸν Ράγκαμπ τὸν χαμᾶλη καὶ μεταφορέα, τὸν φίλο καὶ συνάδελφο τοῦ Σιντμπάντ, τὸν Ἄγκαρ τὸν κουρέα καὶ τὸν γιο τοῦ Αλάα ἐλ Ντιν, τὸν Ἰμπραήμ ἐλ Σάκα τὸν νερουλά καὶ τὸν Μααρούφ ἐλ Εσκάφι τὸν τσαγκάρη.

Ἡ ευθυμία καὶ ἡ τέρψη εἶχαν κορυφωθεῖ στὶς καρδιές τῶν ἀντρῶν ὅταν ὁ γιαιτρός Ἀμπντ ἐλ Κάντερ ἐλ Μαχίνι πέρασε τὸ κατώφλι τοῦ καφενείου ἐκεῖνη τὴν περίφημη νύχτα. Ναι, αὐτὴ ἦταν μιὰ ξεχωριστὴ νύχτα, ἐντελῶς διαφορετικὴ ἀπὸ τὶς προηγούμενες, ἀφοῦ οἱ πατεράδες σε ὅλη τὴν επικράτεια εἶχαν ἐπιτέλους ἀπαλλαχθεῖ ἀπὸ τὸν φόβο ποὺ τοὺς βασάνιζε γιὰ τὴ ζωὴ τῶν παρ-

θένων και όμορφων κοριτσιών τους. Η νύχτα αυτή θα σκέπαζε απαλά τα βλέφαρά τους και θα τους κοίμιζε γλυκά.

Όταν ο γιατρός πήρε τη συνηθισμένη του θέση ανάμεσα στους Ιμπραήμ ελ Ατάρ, Κάραμ ελ Ασίλ και Σαχλούλ, πολλές φωνές αντιλάλησαν ταυτόχρονα στο καφενείο:

«Ας προσευχηθούμε για τις αθώες ψυχές των θυμάτων...»

«Για τις ψυχές των αδικοχαμένων παρθένων και των ενάρρων, χρηστών αντρών...»

«Ας αποχαιρετήσουμε τα δάκρυα για πάντα...»

«Δόξα στον Παντοδύναμο Θεό...»

«Ο Θεός να ευλογεί τη Σαχραζάπ για τον ηρωισμό της...»

«Δόξα τω Θεώ για τις μαγευτικές ιστορίες της...»

«Μας λυπήθηκε ο οικτίρμων Θεός...»

Έτσι κυλούσε η βραδιά, με ιλαρότητα, κέφι και ευχές, όταν ξαφνικά η φωνή του Ράγκαμπ του χαμάλη σκέπασε κάθε άλλη μέσα στο καφενείο: «Τρελάθηκες Σιντμπάντ;»

«Και τι είναι αυτό που τον τρέλανε μια τέτοια ευλογημένη νύχτα;» ρώτησε με περιέργεια ο Άγκαρ ο κουρέας, που έχωνε πάντα τη μύτη του στις υποθέσεις των άλλων.

«Φαίνεται πως βαρέθηκε τη δουλειά του στην πόλη... Πνίγεται, λέει, καθημερινά, μπουύχτισε να κουβαλάει τα πράγματα των άλλων...» εξήγησε με κοροϊδευτικό ύφος ο Ράγκαμπ.

«Και τι θέλει να κάνει; Μήπως ν' αναλάβει τη διοίκηση της περιοχής μας;» σάρκασε ο Άγκαρ ο κουρέας.

«Συνάντησε τον καπετάνιο Ραμπάν Σαφίνα και τον ικέτησε, ώσπου ο άλλος δέχτηκε να τον πάρει μαζί του σαν καμαρότο του...»

«Είναι τρελός όποιος εγκαταλείπει μια σταθερή και σίγουρη δουλειά πάνω στη στεριά για μια άγνωστη πάνω στο νερό...» επενέβη ο Ιμπραήμ ελ Σάκα ο νερουλάς κουνώντας επιτιμητικά το κεφάλι του.

«Και τι νερό! Αυτό που τρέφεται από τα πτώματα αθών ψυχών εδώ και αιώνες...» χλεύασε με πίκρα ο Μααρούφ ελ Εσκάφι.

«Σιχάθηκα τα σοκάκια και τις φτωχογειτονιές, σιχάθηκα να

κουβαλάω σάπια έπιπλα και παλιοσίδερα για άλλους. Δεν έχω πια διέξοδο από αυτό το χάλι, καμιά ελπίδα να ξεφύγω, παρά ίσως μόνο το ποτάμι...» τόνισε με πείσμα ο Σιντμπάντ και ύστερα συνέχισε με ηπιότερο, σχεδόν ονειροπόλο ύφος: «Το ποτάμι χύνεται στη θάλασσα, η θάλασσα απλώνεται προς το άγνωστο, το άγνωστο σε μεταφέρει σε νησιά, σε βουνά, σε χώρες εξωτικές όπου οι ζωντανοί μοιάζουν με αγγέλους και διαβόλους... Ύστερα, υπάρχει κι αυτό το περιεργό, το επίμονο κάλεσμα πίσω από τον ορίζοντα που δεν μπορώ να του αντισταθώ... Έτσι, είπα στον εαυτό μου: *Γιατί δε δοκιμάζεις; Γιατί δε ρίχνεσαι στη συναρπαστική αγκαλιά της αθέατης αλλά υπαρκτής πλευράς της ζωής;*»

«Τα ταξίδια πάντως είναι ευλογία...» επενέβη με σοβαρό ύφος ο Νουρ ελ Ντιν ο αρωματοπώλης.

«Να μου ζήσεις, καλέ μου φίλε και παλιέ συμμαθητή!» φώναξε ο Σιντμπάντ, ενώ ένα φωτεινό χαμόγελο άστραψε στο πρόσωπό του.

«Τολμάς και αποκαλείς τους “αφέντες” φίλους και συμμαθητές σου, χαμάλη;» τον επέπληξε ειρωνικά ο Άγκαρ ο κουρέας.

Ο Νουρ ελ Ντιν βιάστηκε να εξηγήσει: «Μικρά παιδιά, καθόμαστε πάντα μαζί στη γωνία και ακούγαμε συνεπαρμένοι, σα γηνευμένοι κυριολεκτικά, τον δάσκαλό μας τον γέροντα Αμπντ Άλα ελ Μπάλχι να μας μιλάει...»

«Τα ευγενικά, γεμάτα αγάπη και ευλάβεια λόγια του εξευμένισαν και τις ψυχές και το πνεύμα μας...» συμπλήρωσε ο Σιντμπάντ.

Σ' αυτό το σημείο, ο γιατρός Αμπντ ελ Κάντερ ελ Μαχίνι επενέβη για να ενθαρρύνει τον νέο: «Πήγαινε, παιδί μου, με τη βοήθεια και τη στήριξη του Θεού. Ακόνισε όμως τις αισθήσεις σου για να καταγράψεις όσα έξοχα πράγματα δεις και συναντήσεις... Άλλωστε, ο Θεός μάς έχει διατάξει να εξερευνήσουμε τον κόσμο του... Πότε με το καλό αναχωρείς;»

«Αύριο το πρωί και ο λόγος που βρισκομαι απόψε εδώ είναι για να σας αποχαιρετήσω...»

«Πόσο με θλίβει να σε αποχωριστώ, φίλε μου!» είπε στενάζοντας ο Ράγκαμπ ο χαμάλης.

Ξαναάνελ Τκάλιαλι

1

Ο χρόνος προκαλεί έναν ιδιαίτερο χτύπο μέσα μας και μας ξυπνάει... Άπλωσε το βλέμμα του προς το παράθυρο κοντά στο κρεβάτι του και αντίκρισε μέσ' από το καφασωτό την πόλη ντυμένη στο σκοτάδι. Ο ύπνος τής είχε ληστέψει την κίνηση και τη στέρησε από τη φωνή, αποθέτοντάς τη σε μια σιωπή ξέχειλης οικουμενικής γαλήνης...

Αποσπάστηκε από το ζεστό κορμί της Ουμ ελ Σάαντ, κάθισε στην άκρη του κρεβατιού του και βύθισε τα πόδια του στο πυκνόμαλλο περσικό χαλί. Άπλωσε το δεξί του χέρι για να ψηλαφίσει το κηροπήγιο, αλλά αυτό συγκρούστηκε με κάτι εύσαρκο και πηχτό...

«Τι είναι αυτό;» ρώτησε κατατρομαγμένος ο Σαναάν ελ Γκάμαλι.

«Μου πάτησες το κεφάλι, τυφλέ!» βρυχήθηκε μια άγνωστη φωνή.

Ο βρυχηθμός αυτός ήταν μια πρωτόγνωρη εμπειρία για τ' ατιά του. Δεν του θύμιζε ανθρώπινη ωρυγή αλλά ούτε και κραυγή ζώου. Ένας απόκοσμος ήχος... Αντιλάλησε στις αισθήσεις του τόσο δυνατά, που νόμισε πως είχε ξυπνήσει ολόκληρη την πόλη...

«Μου πάτησες το κεφάλι, ανίδεε!» ούρλιαξε ακόμα πιο βίαια η παράξενη φωνή.

«Ποιος... είσαι;» τραύλισε ο άντρας.

«Είμαι ο Καμκάμ...»

«Ο Καμκάμ;»

«Ναι, ένα στοιχειό από την πόλη...»

Ο φόβος του κορυφώθηκε, αλλά η γλώσσα του δέθηκε κι έτσι δεν κατάφερε ν' αρθρώσει λέξη.

«Με πόνεσες, γι' αυτό αξίζει να τιμωρηθείς...»

Προσπάθησε ν' απολογηθεί, αλλά το μόνο που έβγαλε από το μουνδιασμένο στόμα του ήταν άναρθρες κραυγές.

«Σε άκουσα χτες τη νύχτα να κοιπορρημονείς, πως ο θάνατος είναι αναπόφευκτο και δίκαιο τέλος για όλους τους θνητούς. Γιατί λοιπόν τώρα τρέμεις σύγκορμος από τον φόβο σου;» συνέχισε προκλητικά ο Καμκάμ.

Ο Σαναάν γονάτισε μπροστά στο κρεβάτι του και κατάφερε επιτέλους να μιλήσει: «Σπλαχνίσου με, είμαι ένας καλός και τίμιος οικογενειάρχης...»

«Οι παρακλήσεις σου δε με αγγίζουν...»

«Ούτε μια στιγμή δε μου πέρασε από το μυαλό να σου εναντιωθώ...»

«Είστε πράγματι ενοχλητικά και άπληστα όντα. Επιδιώκετε αχόρταγα να μας υποδουλώνετε και να μας υποτάσετε για να εκπληρώνουμε τους ποταπούς και αξιοθρήνητους σκοπούς σας. Πότε θα βάλετε ένα τέλος πια σε όλα αυτά; Πότε θα κορέσετε την αδηφαγία σας, πότε θα πάψετε ν' απομυζάτε το αίμα και τον ιδρώτα των άλλων;»

«Σου ορκίζομαι πως...»

«Μην ορκίζεσαι, εγώ δεν εμπιστεύομαι ποτέ τον όρκο ενός έμπορα...»

«Εκλιπαρώ τη συγχώρηση και τον οίκτο σου...»

«Και για ποιον λόγο να το κάνω αυτό;»

«Γιατί έχεις μεγάλη καρδιά...»

«Μην προσπαθείς να με εξαπατήσεις όπως εξαπατάς τους άμοιρους πελάτες σου...»

«Κάνε το για χάρη του Θεού και της ευσπλαχνίας...»

«Δεν υπάρχει έλεος χωρίς τίμημα... ούτε συγχώρηση χωρίς τιμή...»

Το πρόσωπο του άντρα άστραψε από την αναπάντεχη αυτή μαρμαρυγή ελπίδας και αναφώνησε με ζέση: «Θα κάνω ό,τι μου πεις!»

«Αλήθεια;»

«Σου τ' ορκίζομαι με όλη τη δύναμη που διαθέτω στην ψυχή μου».

Η φωνή τότε σύριξε μ' έναν ανατριχιαστικό τρόπο: «Να σκοτώσεις τον Άλι ελ Σουλούλι...»

Η χαρά πνίγηκε μέσα στην ξαφνική απογοήτευση, σαν το βαρύτιμο εμπόρευμα που βουλιάζει μετά από καταιγίδα και σαπίζει μαζί με τα συντρίμια του ναυαγίου στον πάτο της θάλασσας.

«Τον Άλι ελ Σουλούλι; Τον άρχοντα κυβερνήτη της περιοχής μας;» ρώτησε κατάπληκτος.

«Αυτόν και άλλον κανέναν...»

«Μα αυτός κατοικεί στο Παλάτι της Ευτυχίας που φρουρείται από δεκάδες φύλακες, κι εγώ δεν είμαι παρά ένας απλός έμπορος...»

«Τότε μην περιμένεις οίκτο από εμένα...»

«Μα, αφέντη μου, γιατί δεν τον σκοτώνεις εσύ;»

«Με υπέταξε με τη μαύρη μαγεία, με χρησιμοποιεί με επιδεξιότητα και πανουργία για να εκτελώ τους ανέντιμους και χυδαίους σκοπούς του...» απάντησε με αγανάκτηση και πείσμα το στοιχειό.

«Όμως η δική σου δύναμη υπερβαίνει τη δύναμη της μαύρης μαγείας...»

«Δυστυχώς, είμαστε δέσμοι κι επιρρεπείς σε ορισμένους κανόνες... Αλλά ας μη χρονοτριβούμε άλλο και πες μου τώρα αν δέχεται την πρότασή μου ή την αρνείσαι...»

Η ταραχή και η σύγχυση είχαν εξουσιάσει τον Σαναάν· ένιωσε τις δυνάμεις του να τον εγκαταλείπουν. «Δεν έχεις άλλες επιθυμίες;» τον ρώτησε με παρακλητικό τόνο. «Έχω πολλά χρήματα και διαθέτω εμπορεύματα από τις Ινδίες και την Κίνα που ξελογιάζουν ζωντανούς και πεθαμένους...»

«Ανόητε, ηλίθιε... Μάταια χάνω τον χρόνο μου μαζί σου...»

Ο επιτακτικός και αδιάλλακτος τόνος της φωνής έσπρωξε τον Σαναάν για άλλη μια φορά στο βάραθρο της απόγνωσης και της απελπισίας. «Εντάξει, θα κάνω ό,τι με προστάξεις...» ψέλλισε βαρύθυμα.

«Σε προειδοποιώ, αν προσπαθήσεις να με εξαπατήσεις...»

«Παραδόθηκα στη μοίρα μου, αφέντη...»

«Θα σε συνθλίψω μέσα στη γροθιά μου, όπου και να βρισκασαι...»

Σ' αυτό το σημείο ο Σαναάν αισθάνθηκε έναν οξύ πόνο στο μπράτσο του και το ουρλιαχτό του ξέσκισε τα σωθικά του...

2

Ο Σαναάν άνοιξε τα μάτια του στο άκουσμα της φωνής της γυναίκας του, της Ουμ ελ Σάαντ, που στεκόταν πάνω από το κεφάλι του μ' ένα αναμμένο κερί στο χέρι: «Ακόμα κοιμάσαι;»

Ο Σαναάν κοίταξε σαστισμένος τον χώρο τριγύρω του σαν να τον έβλεπε για πρώτη φορά. Παρ' όλ' αυτά το πρόσωπο του φάνηκε νωθρό και άτονο. Αν ήταν όνειρο, τότε τι είναι αυτό που αισθάνεται μέσα του; Ένας συμπαγής όγκος έχει καταλάβει την κοιλιά του – ή μήπως την ψυχή του; Νιώθει υπερβολικά ζωντανός, σε βαθμό που του προκαλεί ανατριχίλα...

Κατάπιε όμως το νέκταρ της σωτηρίας του και βούλιαξε στη νηνεμία της ευγνωμοσύνης... Ο κόσμος γύρισε ξανά στον ρυθμό και στην τάξη του μετά από μια καθολική καταστροφή, έναν οικουμενικό όλεθρο... Εισέπνευσε τη γλυκιά πνοή της ζωής μετά από το μαρτύριο και την οδύνη της νύχτας.

«Φύλαξέ με, Κύριε, από τον επικατάρατο σατανά...» επικαλέστηκε τη βοήθεια του Θεού ο Σαναάν, ανασαίνοντας με ανακούφιση.

Η Ουμ ελ Σάαντ είχε καρφωμένα τα μάτια της πάνω στον άντρα της καθώς έχανε ανακατεμένες τούφες από τα μαλλιά της μέσα στο μαντίλι που είχε δεμένο στο κεφάλι της. Ο ύπνος είχε απαλείψει τη γοητεία και τη λάμψη από το πρόσωπό της, αφήνοντας πάνω του ένα ειδικό αποτύπωμα.

«Δόξα τω Θεώ, γλίτωσα από βέβαιη συμφορά...»

«Ο Θεός να μας προστατεύει πάντα, άντρα μου...»

«Είχα έναν φριχτό εφιάλτη χτες το βράδυ...»

«Ο Θεός να τον βγάλει σε καλό...» είπε η Ουμ ελ Σάαντ και τον οδήγησε στο μπάνιο κρατώντας ένα μικρό λυχνάρι.

«Πέρασα ένα μέρος της χτεσινής νύχτας μ' ένα στοιχειό...» εξομολογήθηκε ο Σαναάν στη γυναίκα του.

«Εσύ, ο ενάρετος και ηθικός άνθρωπος!»

«Θα πρέπει να συμβουλευτώ τον γέροντα Αμπντ ελ Μπάλ-χι για το όνειρο... Πήγαινε όμως τώρα, θέλω να πλυθώ για την προσευχή...»

Άρχισε να πλένεται... Καθώς ετοιμαζόταν να πλύνει και το δεξί του χέρι, σταμάτησε, το κορμί του ρίγησε, ύστερα τρεμούλιασε δυνατά σαν ν' αντιστεκόταν σε σεισμό. «Θεέ και Κύριε!» κραύγασε έντρομος.

Αποσβολώθηκε, τα μάτια του βγήκαν από τις κόγχες τους. Το βλέμμα αγκιστρώθηκε πάνω σε μια πληγή που έμοιαζε περισσότερο με γράψωμα κτήνους... Όχι, δεν ήταν παραίσθηση, τα ματωμένα αποτυπώματα των αιχμηρών χηλών είχαν βαθιά χαρακτεί πάνω στο χέρι του...

Έστρεψε το πρόσωπό του μακριά από το τραύμα και μούγκρισε: «Αποκλείεται!»

Φριχτοί συλλογισμοί ταξίδεψαν αστραπιαία μέσα στο κεφάλι του και τον πανικόβαλαν. Έτρεξε προς την κουζίνα. Η Ουμ ελ Σάαντ τον ρώτησε αν είχε κιόλας πλυθεί για την προσευχή της αυγής.

«Κοίταξε!» αναφώνησε ο Σαναάν τείνοντάς της το χέρι του.

«Τι σε δάγκωσε;»

«Δεν ξέρω...»

«Όταν κοιμήθηκες ήσουν μια χαρά!»

«Δεν ξέρω τι έγινε...»

«Μήπως έγινε την αυγή, όταν...»

«Δεν έγινε την αυγή...» τη διέκοψε απότομα.

Αντάλλαξαν ένα βλέμμα που φώναζε δυνατά τις άλαλες, μύχιες σκέψεις τους.

«Περίγραφέ μου πάλι το όνειρο...» ψέλλισε η Ουμ ελ Σάαντ συνταραγμένη.

«Σου είπα, συνομιλούσα μ' ένα στοιχειό... Φριχτό κατασκευάσματος της φαντασίας μου!» απάντησε οξυύημα.

Αντάλλαξαν την ίδια ματιά για άλλη μια φορά... και διασταύρωσαν τις ίδιες σκέψεις.

«Θα κρατήσουμε το γεγονός μυστικό...» πρότεινε με κατηγορηματικό τόνο στη φωνή η Ουμ ελ Σάαντ.

Ο Σαναάν διαισθάνθηκε τον λόγο της ανησυχίας της, αφού ανταποκρινόταν και στα δικά του συναισθήματα... Οποιαδήποτε αναφορά τους στο νυχτερινό γεγονός διακύβευε το όνομα της οικογένειάς τους και τη φήμη του ως ευυπόληπτου έμπορα. Το απεχθές αυτό όνειρο εγκυμονούσε σοβαρούς κινδύνους και καταδίκαιζε το σπίτι του σε ολική εξαφάνιση... Ύστερα, ποιο ήταν το δικό του σφάλμα σε όλα αυτά; Πού είχε φταίξει;

«Το όνειρο το είδες μόνο εσύ και την πληγή τη γνωρίζει μόνο ο Θεός...» τον καθησύχασε η γυναίκα του με αποφασιστικό τόνο στη φωνή.

«Ναι, έχεις δίκιο... Έτσι πρέπει ν' αντιμετωπίσουμε το πρόβλημα».

«Τώρα όμως επείγει η υγεία σου. Πρέπει να θεραπεύσεις το τραύμα πριν χειροτερέψει. Καλό θα ήταν να πήγαινες στον φίλο σου τον Ιμπραήμ ελ Ατάρ να το κοιτάξει...»

Πού ν' αναζητήσει την αλήθεια; Πώς να ερμηνεύσει τη φρίκη; Η αγωνία τον εξάντλησε και κορυφώθηκε τόσο, ώσπου αλλοιώθηκε και απορροφήθηκε από την οργή και το μίσος. Αισθάνθηκε πως διάνυε έναν δύσβατο, γεμάτο αγκάθια δρόμο, πως το κορμί του εξασθενούσε από τον πόνο, ένιωθε την ψυχή του να διαβρώνεται κάθε στιγμή, αποσαθρώνοντας την καρδιά και το μυαλό του... Η διάθεσή του χειροτέρευε μονομιάς, ο χαρακτήρας του μεταβλήθηκε σαν να είχε μόλις γεννηθεί και ο νεοσύστατος εαυτός του, τραχύς και χοντροκομμένος, συγκρούστηκε με εκείνη την ευγενική και εκλεπτυσμένη, την παλιά πια, ύπαρξή του.

Ξαφνικά, αισθάνθηκε πως δεν άντεχε άλλο το βλέμμα της γυ-

ναίικας του, μίσησε το κοίταγμα της και σιχάθηκε τις σκέψεις της. Μέσα του γεννήθηκε η επιθυμία να καταστρέψει ό,τι ήταν όρθιο στο σπίτι του. Ήταν μια επιθυμία που μεγάλωνε επικίνδυνα... Το νεοσύστατο εγώ του τη μαχαίρωσε μ' ένα βλέμμα προκλητικό και απροκάλυπτα απείθαρχο, σαν να ήταν εκείνη υπαίτια της οδυνηρής δοκιμασίας του... Γύρισε απότομα την πλάτη του και βγήκε από την κουζίνα κλείνοντας πίσω του την πόρτα με δύναμη.

«Δεν είναι αυτός ο Σαναάν που ήξερα!» ψέλλισε με απογοήτευση η γυναίκα.

Στη σάλα βρήκε τα παιδιά του, τον γιο του Φάντελ και την κόρη του Χοσνέγια, να κάθονται σιωπηλά στο κεντρικό ντιβάνι. Το μελαγχολικό φως του δρόμου που έμπαινε από το καφασωτό του παραθύρου φώτιζε αχνά τα όμορφα, μελαψά τους πρόσωπα. Η θλιμμένη, σχεδόν πένθιμη όψη τους τον ερέθισε ακόμα περισσότερο. Χωρίς καμιά αιτία ή αφορμή άρχισε να ουρλιάζει: «Φύγετε από μπροστά μου! Δε θέλω να σας βλέπω στα μάτια μου!»

Η αλλόκοτη αυτή συμπεριφορά του πατέρα τους άφησε άναυδα τα δυο παιδιά: αποκάλυπτε μια πρωτοφανή και εντελώς άγνωστη πλευρά του. Όταν ο Σαναάν μπήκε στο υπνοδωμάτιό του για να περιεργαστεί ακόμα μια φορά το χέρι του, ο Φάντελ τον ακολούθησε αποκαρδιωμένος και τον ρώτησε συνεσταλμένα: «Τι έχεις πατέρα; Μήπως δεν αισθάνεσαι καλά;»

«Άφησέ με μόνο μου...» κραύγασε με μίσος ο Σαναάν.

«Σε δάγκωσε σκύλος;» επέμεινε ο Φάντελ.

«Ποιος σου είπε κάτι τέτοιο;»

«Η μητέρα...»

Ο Σαναάν αναγνώρισε τη σύνεση της γυναίκας σ' αυτή την εξήγηση, αλλά η διάθεσή του δεν άλλαξε. «Δεν έχω τίποτα... αφήστε με μόνο μου...»

«Πρέπει να το δει ο Ατάρ...»

«Δεν έχω ανάγκη από τις δικές σου συμβουλές, νεαρέ...»

Ο Φάντελ έσκυψε το κεφάλι και βγήκε από το δωμάτιο. Όταν τα νοτισμένα μάτια του συνάντησαν τα μάτια της αδελφής του, ψιθύρισε: «Άλλαξε πολύ ο πατέρας, Χοσνέγια...»

3

Για πρώτη φορά, από τότε που ήταν παιδί, ο Σαναάν βγήκε από το σπίτι του χωρίς να προσευχηθεί... Κατευθύνθηκε προς το κατάστημα του παλιού έμπιστου φίλου και γείτονά του Ατάρ, στον εμπορικό δρόμο.

Όταν ο Ατάρ είδε το χέρι του, έβγαλε μια άναρθρη κραυγή και τον ρώτησε γεμάτος έκπληξη: «Τι σκύλος ήταν αυτός! Γέμισε ο δρόμος μας με λυσσασμένα αδέσποτα...» Ύστερα άπλωσε το χέρι του κι έπιασε μια δεσμίδα βότανα από ένα κοντινό ράφι. «Έχω όμως για σένα μια γιατρεία που θα επουλώσει γρήγορα το τραύμα...»

Έβρασε τα βότανα ώσπου κατακάθισε μια κολλώδης ουσία: έπλυνε την πληγή με ανθόνερο και ύστερα τη σκέπασε με την ουσία αυτή χρησιμοποιώντας ένα ξύλινο κουταλάκι. Τύλιξε το χέρι με γάζα από τη Δαμασκό και ψέλλισε: «Με το καλό να επουλωθεί, φίλε μου...»

«Άς κάνει ο σατανάς ό,τι του καπνίσει...» είπε περιφρονητικά ο Σαναάν.

Ο Ιμπραήμ ελ Ατάρ ατένισε το βαρύθυμο και αλλαγμένο πρόσωπο του φίλου του σαν να έψαχνε να εντοπίσει το αίτιο αυτής της μεταβολής πάνω του. Με παραινετικό, σχεδόν γνωμοδοτικό ύφος τού είπε: «Μην αφήνεις ένα ασήμαντο και επιπόλαιο τραύμα ν' αλλάξει την ευγενική, αβρή φύση σου...»

«Κι εσύ μην εμπιστεύεσαι τίποτα πια σ' αυτή τη ζωή, Ιμπραήμ...» είπε με κατήφεια ο Σαναάν.

Το πρόσωπό του είχε σκοτεινιάσει, έμοιαζε ξένο προς εκείνο που παλιά έδινε χαρά και αισιοδοξία στους φίλους και τους οικείους του.

Πόσο πολύ πονούσε... Ένωθε σαν να είχε ξεπλύνει το τραύμα του με αλάτι... Κι αυτός ο καλοκαιρινός ήλιος ήταν τόσο καυτός και πηχτός, σαν τη λάβα... Τα πρόσωπα των ανθρώπων γύρω τού φάνηκαν μουντά, γέρικα, τσαλακωμένα...

Όταν έφτασε στο κατάστημά του, ο γιος του ο Φάντελ είχε ήδη αρχίσει την απογραφή των εμπορευμάτων. Ο νέος τον υποδέχτηκε μ' ένα φωτεινό χαμόγελο που, όμως, δεν κατάφερε παρά να επιδεινώσει και να επιτείνει την κακεντρεχή διάθεση του πατέρα του.

Ο Σαναάν καταράστηκε τον καιρό, αν και ήταν γνωστό πόσο ανεκτικός ήταν με τη ζέση... Δεν ανταπέδωσε τον χαιρετισμό και δεν καλοδέχτηκε κανέναν πελάτη. Από το στόμα του δεν έβγαλε παρά μόνο άσεμνες λέξεις και βλαστήμιες... Δεν ανταποκρίθηκε σε συζήτηση και δε γέλασε με τα ανέκδοτα της ημέρας. Δε χαμογέλασε στα «χαριτωμένα πρόσωπα» ούτε τα φίλεψε με δαμάσκηνα ζαχαρωτά. Έδωξε τα μικρά παιδιά που γύρεψαν ελεημοσύνη χωρίς να τα φιλοδώρησει... Και το χειρότερο, δε χαμήλωσε το κεφάλι του μπροστά σε καμιά νεκρική πομπή... Τι να του συμβαίνει άραγε;

Ο Φάντελ ανέλαβε σχεδόν όλους τους πελάτες για να ελαφρύνει τον πατέρα του από τον φόρτο της εργασίας. Αλλά και οι πελάτες δεν παρέλειψαν να τον ρωτήσουν εμπιστευτικά, ψιθυρίζοντας στο αυτί του: «Τι έχει σήμερα ο πατέρας σου, Φάντελ;»

«Τον πονάει το τραύμα του. Ο Θεός να μη σας δώσει τέτοιο πόνο...»

4

Πολύ σύντομα η δυσάρεστη αυτή κατάσταση του Σαναάν έγινε το επίκεντρο των συζητήσεων, η πρώτη είδηση στο καφενείο «Οι εμίρηδες».

Κάθισε μόνος του σ' ένα απόμερο ντιβάνι, για ν' αποφύγει τη συντροφιά και τις ερωτήσεις των φίλων. Το πρόσωπό του ήταν συνοφρωμένο και σκοτεινό. Απέφυγε τις συνομιλίες και δε σχολίασε κανένα χαριτολόγημα. Βαρέθηκε όμως γρήγορα κι έφυγε από το καφενείο χωρίς να χαιρετήσει.

«Τον έχει δαγκώσει λυσσασμένος σκύλος...» βιάστηκε να τον δικαιολογήσει ο φίλος του, ο Ιμπραήμ Ατάρ.

«Τον χάσαμε τελείως...» αποφάνθηκε ο Γκαλίλ ελ Μπαράζ.

«Η επιχείρησή του όμως ευδοκιμεί και οικονομικά βρίσκεται σε άνοδο, όπως άκουσα...» επισήμανε ο Κάραμ ελ Ασλ, ο εκατομμυριούχος που έμοιαζε με πίθηκο.

«Η αξία των χρημάτων χάνεται μπροστά στην αρρώστια...» είπε ο γιατρός Αμπντ ελ Κάντερ ελ Μαχίνι κουνώντας θλιμμένα το κεφάλι του.

«Τι είναι ο άνθρωπος στ' αλήθεια...» επενέβη με στωικό ύφος ο Άγκαρ ο κουρέας, ο μόνος από τον «λαό» που, ενώ καθόταν ταπεινά στη γωνιά του, είχε το θράσος να χώνει πάντα τη μύτη του στις συζητήσεις των κυρίων.

«Δεν έχει τίποτα ο πατέρας μου, Άγκαρ! Θα του περάσει ο πόνος μόλις ξημερώσει...» τον επέπληξε ο Φάντελ Σαναάν υπερασπίζοντας την υπόληψη του πατέρα του.

Αλλά ο Σαναάν είχε κιόλας φτάσει στο χείλος ενός απύθμενου γκρεμού και ατένιζε με πάθος το αβυσσαλέο σκοτάδι του. Παγιδεύτηκε σε μια κατάσταση που δεν μπορούσε να της επιβληθεί ή να τη δαμάσει. Άφησε το καφενείο και εξόρμησε στο άγνωστο... Μίσησε την ιδέα της επιστροφής στο σπίτι του και τρίκλισε μέσα στον πηχτό ζόφο της νύχτας. Τη λογική του την εξουσίαζαν ανυπέροβλητες σκοτεινές δυνάμεις και τη βούλησή του την κατεύθυναν φαύλα, οργιώδη φαντάσματα...

Ευχήθηκε, καταβάλλοντας υπεράνθρωπες προσπάθειες, να υποτάξει την υπερδιέγερσή του για ν' ανακουφιστεί από το μαρτύριο που του βασάνιζε σώμα και ψυχή. Αλλά είχε το αντίθετο αποτέλεσμα: στο μυαλό του παρέλασαν φιγούρες γνωστών γυναικών, από το άμεσο οικογενειακό του περιβάλλον, γυμνές ή σε άσεμνες στάσεις, να διεγείρουν και να ερεθίζουν το κορμί του ακόμα περισσότερο. Λαχτάρησε το κορμί τους, πόθησε να τις αγγίξει, μετάνιωσε γιατί δεν τόλμησε ποτέ να το κάνει στο παρελθόν.

Οι λάγνες αυτές φαντασιώσεις του τον πανικόβαλαν, συγκλό- νισαν την ύπαρξή του... Περωνώντας έξω από το ταπεινό σπίτι του γέροντα Αμπντ Άλα ελ Μπάλχι κοντοστάθηκε, σκέφτηκε να τον συμβουλευτεί, πέφτοντας πρώτα στα πόδια του για να εξομολογη- θεί... Σύντομα όμως το μετάνιωσε και απομακρύνθηκε τρέχοντας.

Περιπλανήθηκε άσκοπα στους δρόμους της πόλης ώσπου γύ- ρισε στη γειτονιά του. Λίγο πριν φτάσει στο σπίτι του, στο φει- δαλό φως του φαναριού που κρεμόταν έξω από μια πόρτα, είδε ένα μικρό κορίτσι γύρω στα δέκα να διασχίζει τον στενό δρόμο κρατώντας μια μικρή κατσαρόλα. Όρμησε σαν τίγρης που παρα- μονεύει για τη λεία του και στάθηκε στο σκοτεινό μέρος του δρό- μου. «Πού πας, νυφούλα;» τη ρώτησε με μαρό ύφος.

«Γυρίζω σπίτι μου, κύριε, με περιμένει η μάνα μου...» απά- ντησε το κορίτσι με την αθωότητα που διακρίνει τα παιδιά της ηλικίας της.

Βούτηξε στο πυκνόρρευστο σκοτάδι, ώσπου έγινε αόρατος και της ψιθύρισε δελεαστικά: «Έλα μαζί μου να σου δείξω κάτι που θα σε διασκεδάσει...»

Με μια κίνηση αρπακτικού τη σήκωσε στα χέρια του· η κατσα- ρόλα που κρατούσε η μικρή έπεσε και το περιεχόμενό της –αλα- τισμένο νερό– χύθηκε πάνω στη μεταξένια κάπα του. Μαζί πέ- ρασαν κάτω από το κλιμακοστάσιο της διπλανής κατοικίας... Το μικρό κορίτσι απόρησε για την αλλόκοτη και πρωτόπειρη αυτή τρυφερότητα του ξένου άντρα, δεν τον εμπιστεύτηκε όμως και παραπονέθηκε με λεπτή, σχεδόν κλαψιάρικη, φωνούλα: «Η μά- να μου με περιμένει...»

Αλλά η περιέργεια της παιδούλας κεντρίστηκε, όσο και ο φόβος της... Την παραπλάνησε η ηλικία του, που ίσως της θύμιζε τον πα- τέρα της, και της ενέπνευσε ένα είδος σιγουριάς... Το συναίσθημα αυτό, όμως, ευθύς ξεθύμανε και τη θέση την πήρε μια απερίφρα- στη αγωνία και το προαισθημα ενός επερχόμενου απρόσωπου κα- κού... Κάτι σαν ένα περίεργο, οδυνηρό όνειρο, κάτι σαν εφιάλτης...

Ξέφυγε από το στόμα της μια αδύναμη κραυγή, ένας κλαυθμός απόγνωσης, μια ασθενική έκκληση σωτηρίας που σπάρραξε την

ύπαρξή του και σκόρπισε μακριά τις τερατόμορφες σκέψεις του... Ελευθερώθηκε από ένα υπέρβαρο φορτίο κι ένωσε τα πόδια του να προσγειώνονται και πάλι πάνω στη γη. Γρήγορα όμως απαίσιες, τραγελαφικές σκιές τον απογειώσαν και πάλι. Έβαλε το χέρι του στο στόμα της και πρόσταξε απειλητικά: «Μη βγάλεις άχνα!»

Η απελπισία σάρωσε την ψυχή του, ώσπου ξεριζώθηκαν οι γωνιές του σύμπαντος... Μέσα στην απόλυτη αυτή ερήμωση του κόσμου, του φάνηκε πως άκουσε βήματα να πλησιάζουν... Με αστραπιαία ταχύτητα ελευθέρωσε το στόμα της κι έσφιξε με δυο ξένα χέρια τον λεπτεπίλεπτο και εύθραστο λαιμό της.

Ταλαντεύτηκε βίαια στον στενό εκείνο χώρο, σαν το φυλακισμένο στο κλουβί μανιασμένο κτήνος που το τραυμάτισαν στο πόδι... Πρόβλεψε το τέλος του... Η προσοχή του στράφηκε προς μια γυναικεία φωνή καθώς καλούσε τη μικρούλα: «Μπασίμα! Μπασίμα, κόρη μου...»

«Δεν υπάρχει σωτηρία...» ψέλλισε με το ύφος ενός καταδικασμένου.

Τα βήματα τώρα απείχαν λίγα μόνο μέτρα από τη θέση του... Το τρεμάμενο φως του λυχναριού διέγραψε τη σκιά της γυναίκας στην είσοδο της κατοικίας. Και ενώ ένα αόρατο χέρι τον έσπρωχνε να βγει έξω κρατώντας το πτώμα στα χέρια του, την ίδια στιγμή, μια συμπαγής ύπαρξη σαν ασάλινο παραπέτασμα έφραξε τον δρόμο του εμποδίζοντάς τον να μετακινηθεί. Θυμήθηκε το όνειρο... στ' αυτιά του αντήχησε εκείνη η φωνή που πρωτάκουσε πριν από δυο μέρες. «Δε νομίζω πως συμφωνήσαμε για κάτι τέτοιο...» τον επέπληξε.

«Όστε είσαι πραγματικότητα και όχι όνειρο!» αναφώνησε γεμάτος κατάπληξη και δέος ο Σαναάν.

«Κι εσύ είσαι ανισόροπος, χωρίς αμφιβολία...» χλεύασε η φωνή.

«Συμφωνώ, αλλά εσύ ευθύνεσαι για όλα...» μούγκρισε ο Σαναάν.

«Δε σου ζήτησα να διαπράξεις τέτοιο φόνο...» αντέτεινε οργισμένη η φωνή.

«Δεν έχουμε χρόνο για μομφές και επικρίσεις... Λύτρωσέ με, και θα έχεις ό,τι μου ζήτησες...»

«Σε προειδοποίησα, αλλά εσύ με αγνόησες τότε!» Ξαφνικά, αισθάνθηκε το κορμί του να πέφτει με ορμή σ' ένα χάσμα. Λίγο πριν φτάσει στο τέρμα του άκουσε τη φωνή να του λέει: «Είσαι ασφαλής, άνοιξε τα μάτια σου, θα βρεθείς μπροστά στην πόρτα του σπιτιού σου... Και μην ξεχνάς την υπόσχεσή σου! Εγώ θα περιμένω...»

5

Συμμάζεψε τον σκόρπιο εαυτό του με μια υπερφυσική, σατανική δύναμη. Η Ουμ ελ Σάαντ δε μυρίστηκε τη σήψη, δεν αντιλήφθηκε την ανεπανόρθωτη διάβρωση στον χαρακτήρα του άντρα της, δεν ένιωσε τη δυσμορφία, το σακατιλίκι της ψυχής του. Αυτός, κρύφτηκε πίσω από τα βλέφαρά του στο σκοτάδι και αναλογίστηκε το φριχτό έγκλημα που μόλις είχε διαπράξει...

Ήταν πλέον ένας διαφορετικός άνθρωπος, ένας έκφυλος, ένας παρωμένος βιαστής, ένας αδίστακτος δολοφόνος. Η ψυχή του αδιάκοπα γεννάει διεστραμμένα, απαίσια, αποκρουστικά πλάσματα που εξουσιάζουν και κατευθύνουν το μυαλό και το σώμα του...

Σιγά σιγά απογυμνώνεται από το παρελθόν του, πνίγει ανελέητα τις ελπίδες του και προσφέρει τον εαυτό του υποταχτικά στο άγνωστο. Ούτε ένα κύτταρο στο κορμί του δεν κοιμήθηκε όλη τη νύχτα.

Νωρίς το πρωί ουρλιαχτά και κραυγές απόγνωσης κατέκλυσαν από το παράθυρο το υπνοδωμάτιό του.

Η Ουμ ελ Σάαντ έλειψε για μία περίπου ώρα και όταν γύρισε ήταν κίτρινη σαν το λεμόνι. «Ο Θεός ν' αναπαύσει την ψυχή σου, Μπασίμα...» μοιρολόγησε.

«Τι τρέχει;» ρώτησε ο άντρας κρύβοντας το βλέμμα του από τη γυναίκα.

«Βίασαν και σκότωσαν το κορίτσι κάτω από το κλιμακοστάσιο του διπλανού σπιτιού... Θεέ μου, ήταν μόνο δέκα χρόνων! Αλλά κάτω από το δέρμα μερικών ανθρώπων κρύβονται βδελυρά κτήνη...»

Έσκυψε το κεφάλι του ώσπου η κοντή γενειάδα του άγγιξε το στήθος. «Θεός φυλάξει...» μουρμούρισε.

«Αυτά τα τέρατα δε γνωρίζουν ούτε Θεό ούτε Προφήτη...» είπε η γυναίκα με αγανάκτηση και ξέσπασε σε λυγμούς.

Ο Σαναάν αναρωτήθηκε ποιος ήταν τελικά. Το στοιχειό; Ο σατανάς; Ή μήπως ο Σαναάν ελ Γκάμαλι;

6

Το απάνθρωπο και φρικιαστικό αυτό γεγονός συγκλόνησε και αναστάτωσε τους κατοίκους της γειτονιάς. Το έγκλημα κυριάρχησε στις σκέψεις και στις συζητήσεις τους.

«Η πληγή σου δεν έκλεισε ακόμη, αλλά ο κίνδυνος έχει περάσει...» τον καθησύχασε ο Ιμπραήμ ελ Ατάρ καθώς άπλωνε το κατάπλασμα πάνω στο τραύμα. Ύστερα, τη στιγμή που το τύλιγε προσεκτικά με τη γάζα, ρώτησε: «Άκουσες για το χτεσινοβραδινό έγκλημα;»

«Θεός φυλάξει...» ψέλλισε σκυθρωπά.

«Ο φονιάς δεν πρέπει να είναι ανθρώπινο πλάσμα όπως εμείς... Τα δικά μας παιδιά παντρεύονται μόλις ενηλικιωθούν!»

«Σίγουρα είναι κάποιος ανισόρροπος...»

«Ή κανένας αλήτης από κείνους που δεν έχουν την οικονομική ευχέρεια να παντρευτούν. Έχει γεμίσει ο τόπος από δαύτους, σαν τα αδέσποτα σκυλιά...»

«Ναι, έχεις δίκιο, έτσι πρέπει να 'ναι...» συμφώνησε ο Σαναάν για να πάρει τέλος η συζήτηση.

«Απορώ στ' αλήθεια, πού να βρίσκεται άραγε ο Άλι ελ Σουλούλι;» αναρωτήθηκε φωναχτά ο Ιμπραήμ.

Στην αναφορά εκείνου του ονόματος, ένα ρίγος διαπέρασε τον Σαναάν και πάγωσε την καρδιά του. Η εικόνα με το πρόσωπο του άντρα εμφανίστηκε στον νου του, αλλά αμέσως ακολούθησε το σπαθί του δήμιου να υψώνεται πάνω από το κεφάλι του. Συγκράτησε την αναστάτωσή του και είπε με ατάραχο ύφος: «Απασχολημένος θα είναι, όπως συνήθως, με τα προσωπικά του συμφέροντα και την αναζήτηση ρευστού για λαδώματα και δωροδοκίες...»

«Εμείς οι έμποροι του χρωστάμε ευγνωμοσύνη για όσα έκανε για χάρη μας. Όμως, πρέπει ν' ασχοληθεί περισσότερο με τα καθήκοντά του αν θέλει να παραμείνει στη θέση του... για το δικό μας όφελος, φυσικά!»

Ο Σαναάν δεν άντεξε άλλο αυτή τη συζήτηση· χαιρέτησε τον φίλο του κι έφυγε λέγοντας: «Μην εμπιστεύεσαι τίποτα και κανέναν σ' αυτή τη ζωή, Ιμπραήμ...»

7

Μόλις ο διοικητής της περιοχής Άλι ελ Σουλούλι πληροφορήθηκε το αποτρόπαιο έγκλημα κάλεσε αμέσως τον αρχηγό της αστυνομίας Γκάμσα ελ Μπάλλι στο μέγαρό του και του είπε: «Αυτά που λέγονται για τη δημόσια ασφάλεια της περιοχής κατά τη διάρκεια της θητείας μου, αλλά και της δικής σου, δεν είναι καθόλου ευχάριστα, Γκάμσα...»

Το ψυχρό και ανέκφραστο πρόσωπο του αρχηγού της αστυνομίας παρέμεινε αναλλοίωτο καθώς είπε: «Να με συγχωρείς, άρχοντά μου, αλλά δεν αμέλησα τα καθήκοντά μου ούτε παρέλειψα να διεξαγάγω όλες τις απαραίτητες έρευνες. Όμως, ο φονιάς δεν άφησε το παραμικρό ίχνος πίσω του, και δε βρέθηκε ένας μάρτυρας να τον καταδώσει. Έχω ανακρίνει όλους τους αγύρτες, τους άστεγους και περιπλανώμενους της περιοχής, το έγκλη-

μα όμως παραμένει σκοτεινό, και μοναδικό στο είδος του...»

«Είσαι πράγματι ανάξιος!» κραύγασε ο κυβερνήτης με θυμό. «Έπρεπε να συλλάβεις όλους αυτούς τους αλήτες που συχνάζουν στην περιοχή. Γνωρίζεις καλύτερα απ' όλους τις αποτελεσματικές μεθόδους ανάκρισης...»

«Δεν υπάρχουν αρκετές φυλακές για όλους αυτούς...» εξήγησε με επιφυλακτικότητα ο Γκάμσα.

«Για ποιες φυλακές μιλάς; Έχεις την αφελή εντύπωση πως το δημόσιο ταμείο έχει τη διάθεση να ταΐσει όλους αυτούς τους μουρλούς και διεστραμμένους; Πέτα τους στην έρημο, κινητοποιήσε τον στρατό... και να σύρεις τον εγκληματία ως τα πόδια μου πριν προλάβει η νύχτα να τελειώσει...»

8

Ο αρχηγός της αστυνομίας εξαπέλυσε τους άντρες του σε όλα τα χαλάσματα και τα ερειπωμένα σπίτια της γειτονιάς. Συνέλαβαν όλους τους άστεγους, αλήτες και περιπλανώμενους και τους οδήγησαν στην έρημο... Στην προσπάθειά τους αυτή κανείς από όσους έπιασαν δεν αντιστάθηκε, κανείς δεν παραπονέθηκε...

Χρησιμοποιήθηκε η βία και ο εξαναγκασμός σε τέτοιον βαθμό, που άρχισαν ένας ένας να επικαλούνται τη βοήθεια του Θεού και του Προφήτη.

Ο Σαναάν ελ Γκάμαλι παρακολούθησε τα γεγονότα με κατάπληξη και ανησυχία. Αυτός ήταν ο ένοχος, χωρίς αμφιβολία, όμως παρ' όλ' αυτά χαιρόταν την ελευθερία του και απολάμβανε τον σεβασμό και την εκτίμηση των άλλων για την ακεραιότητα και την εντιμότητά του... Εκατοντάδες αθώοι άνθρωποι βασανίστηκαν για την αποτρόπαιη πράξη του. Ποια ήταν αυτή η δύναμη, λοιπόν, που τον έσπρωξε στο κέντρο αυτής της παρανοϊκής ασυδοσίας; Ποιος είναι αυτός ο άγνωστος που καραδοκεί με λα-

χτάρα, αναμετράει και σταθμίζει όλα όσα του πρόσφερε; Γιατί αισθάνεται τελείως χαμένος, γιατί υποτάχτηκε; Γιατί παραδόθηκε άνευ όρων; Πού να βρίσκεται τώρα ο παλιός του εαυτός; Ο παλιός Σαναάν πέθανε πια και θάφτηκε... Δεν έμεινε από αυτόν παρά μόνο μια στρεβλή ανάμνηση που πλανιέται ανάμεσα σε άλλες ψευδαισθήσεις...

Τη ροή των σκέψεών του τη διέκοψε μια οχλοβοή που ξεχύθηκε σαν χείμαρρος στον εμπορικό δρόμο από την αρχή του. Ο Άλι ελ Σουλούλι, ο κυβερνήτης της περιοχής, κατηφόριζε στον δρόμο επικεφαλής έφιππης πομπής. Η μεγαλόπρεπη αυτή και επιβλητική εμφάνιση θύμιζε κάθε τόσο στον κόσμο την ισχύ της εξουσίας του, την επαγρύπνησή του για τα ζητήματα της περιοχής και την περιφρόνησή του προς τα επικριτικά σχόλια που πάντα έφταναν στην αντίληψή του...

Κατηφόρισε στον δρόμο αργά αργά χαιρετώντας τους εμπόρους πότε από δεξιά και πότε από τ' αριστερά. Αυτός, λοιπόν, είναι ο άντρας που δεσμεύτηκε να σκοτώσει... Η καρδιά του πλημμύρισε από τον φόβο και το μίσος... Αυτός είναι υπαίτιος για το βάνουσο μαρτύριό του. Σ' αυτόν έπεσε ο κλήρος να τον εξοντώσει, ώστε να ελευθερωθεί το στοιχειό από τη μαύρη μαγεία του! Αυτός είναι το στοιχείο χωρίς αμφιβολία... Η σωτηρία της ψυχής του εξαρτάται από αυτόν... Τα μάτια του σάρωσαν το μελαψό και ζαρωμένο πρόσωπό του, τα πυκνά κατάμαυρα γένια του και το κορμί του που έγερνε τόσο, ώστε θύμιζε ραγισμένο κλαδί.

Όταν πέρασε μπροστά από το φαρμακείο του Ιμπραήμ ελ Ατάρ, ο ιδιοκτήτης έτρεξε κοντά του και τον χαιρέτησε με εγκάρδιότητα... Καθώς τα μάτια του έπεσαν πάνω στον Σαναάν, έγειρε ελαφρά το κεφάλι και του χαμογέλασε. Ο Σαναάν, όμως, δεν έκανε την παραμικρή κίνηση, δεν ανταποκρίθηκε στο χαμόγελό του, ούτε έτρεξε να του πιάσει το χέρι!

«Θα σας δούμε σύντομα, αν θέλει ο Θεός!» είπε ο Σουλούλι στον Σαναάν.

Γύρισε ο Σαναάν ελ Γκάμαλι στο εμπορικό του αναστατω-

μένος. Το μυαλό του γεννούσε απορίες και ερωτηματικά... Άραγε αυτή ήταν πρόσκληση; Για ποιον λόγο θέλει να τον δει; Μήπως βρέθηκε ο δρόμος για τον σκοπό του τόσο εύκολα; Ένιωσε μια ανατριχίλα να διαπερνάει το κορμί του καθώς επανέλαβε τη φράση γεμάτος έκπληξη: «Θα σας δούμε σύντομα, αν θέλει ο Θεός!»

9

Την ίδια νύχτα, ενώ ήταν έτοιμος να παραδοθεί στον ύπνο του, τον επισκέφτηκε η άλλη ύπαρξη. «Τρως, πίνεις και κοιμάσαι κι εγώ είμαι αναγκασμένος να περιμένω καρτερικά!» του είπε με φωνή γεμάτη έξαψη και οργή.

«Έχει αρκετές δυσχέρειες η αποστολή. Εσύ, με τη δύναμη που διαθέτεις, και δεν μπορείς να υπολογίσεις το μέγεθος της δυσκολίας της!» απάντησε γεμάτος θλίψη.

«Όμως είναι σαφώς ευκολότερη από τον φόνο ενός μικρού παιδιού!» κάγχασε το στοιχειό.

Ο Σαναάν έβγαλε έναν στεναγμό πόνου και είπε: «Τι κρίμα, πόσες φορές δε λαχτάρησα εκείνες τις ήρεμες ημέρες που το μυαλό και η ψυχή χαίρονταν τη γαλήνη...»

«Σταμάτα!» τον διέκοψε απότομα το στοιχειό. «Δεν μπορείς να με εξαπατήσεις με τα λόγια σου και το προσποιητό σου ύφος...»

«Δεν προσπάθησα να σε εξαπατήσω, ούτε θέλησα να προσποιηθώ οτιδήποτε...»

«Ξέχασες τι διέπραξες;»

«Η τελειότητα ανήκει μόνο στον Θεό!» απάντησε ταραγμένος.

«Δεν αρνούμαι τα προτερήματά σου, γι' αυτό άλλωστε επέλεξα εσένα γι' αυτή την αποστολή!»

Ο Σαναάν ένιωσε τη λαιδορμία στα λόγια του στοιχειού και αντέδρασε έντονα: «Αν δεν καταπατούσες τη ζωή μου τόσο αυθαίρετα, δε θα κατέληγα σ' αυτό το ανομολόγητο έγκλημα...»

«Μην ψεύδεσαι! Εσύ και μόνον εσύ είσαι υπεύθυνος για τις πράξεις σου».

«Μα την αλήθεια, δε σε καταλαβαίνω...»

«Μα την αλήθεια, πέτυχα άριστη επιλογή...»

«Μακάρι να με άφηνες ήσυχο!»

«Είμαι ένα πιστό στοιχείο. Είπα, αυτός ο άντρας έχει σπάνια προτερήματα. Ναι, έχει ύποπτες σχέσεις με τον αρχηγό της αστυνομίας και εκμεταλλεύτηκε τους πελάτες του τις ημέρες της οικονομικής κρίσης, αλλά είναι εντιμότερος από άλλους εμπόρους, έχει πολλούς φίλους και βοηθάει τους φτωχούς και τους δυστυχισμένους. Έτσι, αποφάσισα πως εσύ θα μας απαλλάξεις από το κακό. Θα απαλλάξεις την περιοχή σου από έναν διεφθαρμένο εξουσιαστή και θα εξαγνίσεις τον εαυτό σου από την ωμότητα και την αμαρτία. Αλλά εσύ, αντί να καταλάβεις τον σκοπό για τον οποίο προορίστηκες, διέπραξες ένα στυγερό έγκλημα, καθώς το οικοδόμημα της ψυχής σου κατέρρευσε...»

Ο Σαναάν αναστέναξε πολλές φορές αλλά δεν είπε τίποτα.

«Η ευκαιρία υπάρχει ακόμα...» του ψιθύρισε δελεαστικά.

«Και το έγκλημα;» αναρωτήθηκε.

«Η ζωή είναι μεγάλη, θα σου δώσει πολλές ευκαιρίες για να μετανιώσεις και να επανορθώσεις...»

Η ελπίδα πλημμύρισε τον Σαναάν.

«Όμως ο άρχοντας φρουρείται αδιάκοπα, είναι απρόσβλητος...»

«Θα σε καλέσει να τον επισκεφθείς!»

«Απορώ γι' αυτή του την πρόσκληση!»

«Μην ανησυχείς, όλα θα πάνε καλά. Εσύ μόνο πρέπει να είσαι έτοιμος!»

Ο Σαναάν συλλογίστηκε για λίγο και ύστερα ρώτησε διστακτικά: «Μου υπόσχεσαι τη σωτηρία;»

«Δε σε επέλεξα παρά μόνο για τη σωτηρία...»

Από την εξάντληση ο Σαναάν παραδόθηκε σ' έναν βαθύ ύπνο.

10

Ενώ ετοιμαζόταν να πάει στο καφενείο, η Ουμ ελ Σάαντ μπήκε στο δωμάτιο και του ανάγγειλε πως ένας αγγελιοφόρος του κυβερνήτη τον περιμένει στη σάλα.

Εκεί βρήκε τον έμπιστο γραμματέα του κυβερνήτη, τον Μπατίσα Μοργκάν, να περιμένει με δυο μάτια που έλαμπαν σαν να ήταν φτιαγμένα από γυαλί. «Ο κυβερνήτης μας επιθυμεί να σε συναντήσει...» του ανάγγειλε κοφτά.

Η καρδιά του σφίχτηκε... Κατάλαβε πως είχε φτάσει η ώρα να πραγματοποιήσει το πιο επικίνδυνο έγκλημα στην ιστορία της περιοχής του... Φυσικά, τον ενόχλησε το γεγονός πως ανατέθηκε σ' έναν άντρα σαν τον Μπατίσα η τυπική διαδικασία της πρόσκλησης, αλλά γρήγορα ηρέμησε όταν θυμήθηκε την υπόσχεση του Καμκάμ.

«Περιμένε μέχρι να τελειώσω το ντύσιμό μου...» είπε ο Σαναάν.

Ο άντρας σηκώθηκε από τη θέση του λέγοντας: «Είναι προτιμότερο να σε συναντήσω εκεί για να μην προκαλέσουμε τα βλέμματα γύρω μας...»

«Για να μην προκαλέσουμε τα βλέμματα γύρω μας!» Γιατί όλη αυτή η μυστικότητα; Ο κυβερνήτης, λοιπόν, θέλει να κρατήσει τη συνάντηση αυτή κρυφή, ώστε να διευκολυνθεί η αποστολή μου!

Ο Σαναάν επέστρεψε στο δωμάτιό του... Η Ουμ ελ Σάαντ τον ακολούθησε ανήσυχη όπως πάντα από την ημέρα που έμαθε για το όνειρό του... Είχε ένα δυνατό συναίσθημα πως συγκατοικούσε μ' έναν άντρα εντελώς διαφορετικό από τον δικό της. Ο παλιός άντρας της, ο Σαναάν, είχε πια χαθεί στο σκοτάδι... Ξαφνικά έστρεψε τη ματιά της προς το μέρος του και τον είδε να γλιστράει μέσα στην κάπα του ένα ινδικό σιλέτο με μια λαβή από απόφιο ασήμι...

11

Ο Αλί ελ Σουλούλι τον υποδέχτηκε στα θερινά διαμερίσματα του παλατιού, αυτά που έβλεπαν σ' έναν πανέμορφο κήπο. Η ανεπίσημη ενδυμασία του –ένα μακρύ, λευκό πουκάμισο από μετάξι– και το ακάλυπτο κεφάλι του καταλάγιασαν την αγωνία του Σαναάν και τόνωσαν την αυτοκυριαρχία του... Μπροστά του απλωνόταν ένα τραπέζι, πανηγυρικά εφοδιασμένο με μπουκάλια, ποτήρια και πιάτα γεμάτα με κάθε λογής πουλερικά. Ο Σαναάν δεν έμεινε ασυγκίνητος από το θέαμα, και καλοδιάθετα δέχτηκε τη φιλοξενία του κυβερνήτη.

Του ζήτησε να καθίσει δίπλα του, στην πιο κοντινή του μαξιλάρα, αγνοώντας τον Μπατίσα Μοργκάν, και του είπε με φιλοφροσύνη: «Καλώς ήρθες στο αρχοντικό μου, κύριε Σαναάν, έντιμε άνθρωπε!»

Ο Σαναάν, κρύβοντας την αμηχανία του μ' ένα χαμόγελο, μουρμούρισε: «Σ' ευχαριστώ, αφέντη, αντιπρόσωπε του σουλτάνου μας...»

Καθώς ο υπηρέτης γέμιζε τα τρία ποτήρια, ο Σαναάν ενδόμυχα αναρωτήθηκε αν ο Μοργκάν θα παρέμενε ως το τέλος της συνάντησης. Συλλογίστηκε πως αυτή ήταν μια εξαιρετική και σπάνια ευκαιρία που ίσως δε θα επαναλαμβανόταν, και πως θα έπρεπε, επομένως, να δράσει.

«Τι ευχάριστη καλοκαιρινή νύχτα! Σου αρέσει το καλοκαίρι, Σαναάν;»

«Αγαπώ όλες τις εποχές, αφέντη μου...»

«Είσαι ευλογημένος άνθρωπος, Σαναάν, γι' αυτό επέλεξα εσένα για ν' αρχίσουμε μια καινούργια, προσοδοφόρα συνεργασία...»

«Ο Θεός να με βοηθήσει να φανώ χρήσιμος και να διεκπεραιώσω τις επιθυμίες σου, αφέντη...»

Ύψωσαν τα ποτήρια και ήπιαν το γλυκό, τονωτικό κρασί.

«Όπως γνωρίζεις, Σαναάν, εξαγνίσαμε την περιοχή από τα απόβλητά της...»

Ναι, με μένος, σθένος και αποφασιστικότητα... σάρκασε ενδόμυχα ο Σαναάν, θάβοντας βαθιά τη θλίψη του.

«Τώρα πια δεν πρόκειται ν' ακούσουμε ξανά για κλοπή ή για άλλο έγκλημα όπως το τελευταίο...» συμπλήρωσε με έπαρση ο Μπατίσα Μοργκάν.

«Ομολόγησε κανείς πως διέπραξε το έγκλημα;» ρώτησε ο Σαναάν με επιφυλακτικότητα, ώστε να μην προκαλέσει υποψίες.

Ο Σουλούλι ξεκαρδίστηκε στα γέλια.

«Αυτοί που ομολόγησαν ξεπερνούν τους πενήντα!»

Το μιστό γέλιο του Σουλούλι παρατάθηκε μαζί με το γέλιο του Μοργκάν.

«Σίγουρα, όμως, ο πραγματικός φονιάς βρίσκεται ανάμεσά τους...» χλεύασε ο έμπιστος γραμματέας.

«Αυτό είναι πρόβλημα του Γκάμσα ελ Μπάλι!» είπε με αδιάφορο ύφος ο Σουλούλι.

«Εμείς, όμως, πρέπει να διπλασιάσουμε τα κηρύγματα στα τζαμιά και στις γιορτές...» πρότεινε ο Μπατίσα Μοργκάν.

Η υπομονή του Σαναάν προσέγγιζε τα όρια εξάντλησης, όταν ξαφνικά ο Σουλούλι έκανε νόημα στον Μπατίσα ν' αποχωρήσει... Ο Σαναάν πήρε βαθιά ανάσα. *Ήρθε η ώρα*, συλλογίστηκε. Όμως ο κήπος κατακλυζόταν από φρουρούς και φύλακες, πώς θα κατάφερε ν' αποδράσει αφού δεν υπήρχε άλλη διέξοδος; Και η υπόσχεση που είχε δώσει στον Καμκάμ; Δε θα τον αφήσει στιγμιά χωρίς να τον βασανίζει...

«Αλλά ας αφήσουμε την καταθλιπτική συζήτηση για εγκλήματα και φονιάδες...» πρότεινε ο Σουλούλι, αλλάζοντας ύφος και διάθεση.

«Έχεις δίκιο, αφέντη μου... Η νύχτα αυτή δεν εναρμονίζεται με τέτοιου είδους συζητήσεις...» συμφώνησε ο Σαναάν με προσποιητό χαμόγελο.

«Η αλήθεια είναι πως σε κάλεσα για τρεις σημαντικούς λόγους...»

«Είμαι στη διάθεσή σου, αφέντη μου...»

«Επιθυμώ να παντρευτώ την κόρη σου, Σαναάν!» ανάγγει-

λε με απροκάλυπτη αυτοπεποίθηση και έπαρση ο Σουλούλι.

Ο Σαναάν ξαφνιάστηκε, αλλά η κατάπληξή του αμέσως μεταλλάχθηκε σε απόγνωση για την προοπτική που θα πέθαινε πριν καλά καλά γεννηθεί. Κατάφερε, όμως, να διατηρήσει την ψυχραιμία του επιφανειακά και είπε με πλαστή συγκίνηση: «Αυτή είναι μεγάλη τιμή για μένα και την οικογένειά μου, αφέντη...»

«Έχω, επίσης, μια έξοχη νύφη για τον γιο σου τον Φάντελ!»

«Είναι ευλογημένη η τύχη του γιου μου, άρχοντα...»

Ο Σουλούλι σώπασε για λίγο κι ύστερα είπε: «Όσο για την τελευταία επιθυμία μου, αφορά το κοινό μας όφελος, Σαναάν!» Και διακρίνοντας την απορία να ξαναζωντανεύει στα μάτια του Σαναάν συνέχισε: «Ο εργολάβος Χαμντάν Τανίσα είναι συγγενής σου, έτσι δεν είναι;»

«Μάλιστα, άρχοντά μου...»

«Έχω σκοπό ν' ανοίξω έναν καινούργιο δρόμο προς την έρημο που να διασχίζει όλη την περιοχή...»

«Αυτό θα είναι ένα αξιοθαύμαστο έργο, αφέντη μου...»

«Πότε θα κανονίσεις μια συνάντηση μαζί του;» ρώτησε ο Σουλούλι μ' ένα ύφος φορτισμένο με αδημονία.

«Μεθαύριο, άρχοντά μου», απάντησε ο Σαναάν καθώς τον έπνιγε ένα κύμα σαρκασμού.

Ο Σουλούλι τον κοίταξε με μια ματιά γεμάτη ερωτηματικά και ρώτησε χαμογελώντας πονηρά: «Και ποια άραγε θα είναι η θέση του επί του θέματος;»

«Όπως την προσδοκάζ, αφέντη μου...»

«Είσαι εύγλωπτος, Σαναάν, χαίρομαι πως σχεδόν γίναμε μια οικογένεια!» χαχάνισε με ιλαρότητα ο Σουλούλι, απόλυτα ικανοποιημένος με την απάντηση που έλαβε.

Ο Σαναάν φοβήθηκε μήπως με τη λήξη της συζήτησης ο Σουλούλι καλούσε τον Μπατίσα πίσω στο δωμάτιο, έτσι είπε στον εαυτό του: *Ή τώρα ή ποτέ!*

Ο άντρας, αμέριμος για τα μανιασμένα κύματα που παλινδρομούσαν στην ψυχή του Σαναάν, έγειρε την πλάτη, τέντωσε τα πόδια κι έκλεισε τα μάτια του για να ξεκουραστεί. Αυτή ήταν η

ευκαιρία που ζητούσε – του την έδωσε το ίδιο το θύμα τόσο άδο-
λα, τόσο απλόχερα...

Ο Σαναάν, καθώς εκείνη τη στιγμή βυθιζόταν στον φουρτου-
νιασμένο ωκεανό του εγκλήματος, έριξε τον εαυτό του σε ό,τι από-
μεινε από τη μοίρα του... Γλίστησε το χέρι του μέσα στην κάπα κι
έβγαλε το σιλέτο... Στόχευσε στο κέντρο της καρδιάς... Κάρφω-
σε την παγωμένη λεπίδα με μια δύναμη που πήγαζε από αποφα-
σιστικότητα, απόγνωση και μια τελευταία επιθυμία για λύτρωση...

Ο κυβερνήτης τραντάχτηκε με ορμή, σαν να πάλευε με μια αδ-
ρατη δύναμη... Το πρόσωπό του παραμορφώθηκε, οι βολβοί των
ματιών του γούρλωσαν σαν των τρελών... Προσπάθησε να ενώσει
τα χέρια του μπροστά στο στήθος, σαν να ήθελε ν' αρπάξει, να ξε-
ριζώσει το μαχαίρι, αλλά δεν τα κατάφερε. Από το στόμα του ξέ-
φυγε μια άναρθρη κραυγή και η τρομαγμένη ματιά του αντήχησε
ένα άφωνο «γιατί» – ύστερα αποκοιμήθηκε για πάντα...

12

Τα μάτια του αγκιστρώθηκαν πάνω στη λαβή· η λεπίδα είχε ολό-
τελα βυθιστεί μέσα στο στήθος του θύματος και το αίμα ανάβλυζε
ασταμάτητα. Ο Σαναάν έπιασε τον εαυτό του να τρέμει σύγκρο-
μος... Αποτράβηξε τα μάτια του από το αποτρόπαιο αυτό θέαμα
και τα κάρφωσε πάνω στην κλειστή πόρτα. Η οδύνη του ήταν ανυ-
πέρβλητη, αβάσταχτη, και η βαθιά σιωπή, που δέσποσε στον χώ-
ρο, κομματιάστηκε από τους χτύπους που σφυρηλατούσαν βίαια
την καρδιά του...

Για πρώτη φορά πρόσεξε τα λυχνάρια που ήταν κρεμασμέ-
να στις γωνιές των τοίχων· σε μία από αυτές τις γωνιές αντιλή-
φθηκε μια ολοσκάλιστη προέκταση που στήριζε ευλαβικά ένα
μεγάλο Κοράνι... Με όλη τη δύναμη που του απόμεινε, κάλεσε
την παρουσία του Καμάμ, και τον εκλιπάρησε να τον βοηθή-

σει. Ξαφνικά, η απρόσωπη εκείνη ύπαρξη τον επισκέφθηκε και η φωνή του ακούστηκε να λέει πρώτα με ανακούφιση: «Τα πήγες θαυμάσια, Σαναάν, συγχαρητήρια!» Και ύστερα με ιλαρότητα: «Και τώρα ο Καμκάμ είναι ελεύθερος από τα ασάλινα δεσμά της μαύρης μαγείας...»

«Σε παρακαλώ, λύτρωσέ με από αυτό το φριχτό θέαμα, πάρε με μακριά από δω!» ικέτεψε ο Σαναάν.

«Δυστυχώς, η πίστη μου μ' εμποδίζει να παρεμβώ από τότε που απόκτησα πάλι την ελευθερία της βούλησής μου!» εξήγησε με απέραντη τρυφερότητα ο Καμκάμ.

«Δε σε καταλαβαίνω, τι είναι αυτά που λες;» φώναξε ο Σαναάν.

«Το σφάλμα σου, Σαναάν, είναι πως δε σκέφτεσαι σαν όλους τους ανθρώπους...»

«Θεέ, δεν έχουμε καιρό για νουθεσίες και μαθήματα, κάνε κάτι να με σώσεις· ή μήπως έχεις σκοπό να μ' εγκαταλείψεις στη μαύρη μου μοίρα!»

«Αυτό ακριβώς εννοώ να κάνω, Σαναάν, αυτό ακριβώς μου υπαγορεύει το καθήκον μου...»

«Καθήκον; Ποιο καθήκον! Αλίμονο, με εξαπάτησες, Καμκάμ!» κραύγασε με αφόρητο πόνο ο Σαναάν.

«Αχάριστε! Ξέχασες πως σου χάρισα τη χρυσή ευκαιρία για να λυτρωθείς και να μετανοήσεις για το σφάλμα σου!»

«Εσύ μπήκες στη ζωή μου και με εξανάγκασες να σκοτώσω αυτό τον άνθρωπο!»

«Έπρεπε να ελευθερωθώ από την κακόβουλη και μοχθηρή μαγεία του... Έπρεπε ν' αναθέσω τη δύσκολη αυτή αποστολή σ' έναν έντιμο άνθρωπο. Ναι, Σαναάν, παρ' όλο που έβλεπα καθαρά πόσο ταλαντευόσουν μεταξύ του καλού και του κακού, ήξερα καλά πως κατά βάθος ήσουν ένας πιστός και ενάρετος άνθρωπος. Αποφάσισα, λοιπόν, να δώσω σ' εσένα την ευκαιρία να λυτρώσεις την περιοχή σου από αυτό το κάθαρμα και την ψυχή σου από τη φθορά... Και ήσουν πράγματι άξιος της εμπιστοσύνης μου!»

«Όμως, δε μου ξεκαθάρισες τις σκέψεις σου, δεν ήσουν ειλικρινής μαζί μου από την αρχή...»

«Ήμουν όσο έπρεπε να είμαι με κάποιον που ξέρει να σκέφτεται...»

«Και ποιος σου είπε πως εγώ είχα την ευγενή επιθυμία να πάρω τη σωτηρία της περιοχής στα χέρια μου;»

«Αυτό είναι καθήκον όλων μας, και δε θα 'πρεπε να το απαρνηθεί ένας πιστός άνθρωπος σαν εσένα...»

«Τότε γιατί με έσωσες την πρώτη φορά;»

«Απλώς σου έδωσα μια δεύτερη ευκαιρία. Δεν το πήγε η καρδιά μου να σε καταστρέψω από το πρώτο κιόλας κατρακύλισμα. Αν σε εγκατέλειπα τότε, θα έχανες την ευκαιρία να φανείς χρήσιμος και να μετανοήσεις για την αμαρτία σου...»

«Δε θέλω ν' ακούσω άλλες δικαιολογίες. Εκτέλεσα όλα όσα σου υποσχέθηκα, σειρά σου τώρα να με μεταφέρεις μακριά από εδώ...»

«Αν κάνω κάτι τέτοιο, τότε η ευγενής θυσία σου θα μεταβληθεί σε μια ρηχή περιπέτεια, μια περιπέτεια στην οποία εσύ ήσουν απλώς ένα όργανο. Σ' αυτή την περίπτωση δεν έχεις το δικαίωμα να ζητάς μεταμέλεια· και δε θα λυτρωθείς ποτέ...»

Ο Σαναάν έπεσε στα γόνατα και είπε ικετευτικά: «Σε εκλιπαρώ, λυπήσου με... Λύτρωσέ με...»

«Μην τινάζεις την ηρωική αυτή πράξη στον αέρα...»

«Αυτή είναι μαύρη μοίρα!»

«Αυτός που κάνει το καλό δεν πτοείται από εμπόδια...»

«Ποιος σου είπε πως θέλω να είμαι ήρωας!»

«Είναι η μοίρα σου, Σαναάν, πρέπει να την αποδεχτείς...» μουρμούρισε με λύπη ο Καμκάμ.

Η φωνή άρχισε τότε να ξεμακραίνει και, καθώς εξασθενούσε, ακούγονταν και τα τελευταία λόγια της: «Σε αφήνω, Σαναάν, ο Θεός ας μας λυπηθεί και ας μας συγχωρήσει και τους δυο!»

Από τα χείλη του Σαναάν ξέφυγε μια σπαρακτική κραυγή που ξεσήκωσε τον Μπατίσα Μοργκάν και τους φρουρούς έξω στον κήπο...



Μέσα από την υπέροχη ατμόσφαιρα του παραμυθιού, από τη μακρινή, ονειρεμένη Ανατολή, ο Μακφούζ, αυτός ο σπουδαίος μάστορας της γραφίδας, φέρνει κοντά μας, με τον δικό του αζεπέραστο τρόπο, τη Σακραζάτ και τις ιστορίες της. Αυτές που κράτησαν άγρυπνο τον σουλτάνο για χίλιες και μία νύχτες, αυτές που τον άλλαξαν και από θηρίο ανήμερο τον έκαναν άνθρωπο με μυαλό και αισθήματα.

Ο Μακφούζ δίνει καινούργια ζωή σ' αυτό το αραβικό αριστούργημα. Οι πλούσιοι και ο λαός γνωρίζουν καλά τη θέση τους, η θελκτική οδαλίσκη με τα υπέροχα ερωτικά της προσόντα παρασύρει στον όλεθρο τους άντρες που σέρνονται στα πόδια της. Το καλό τζίνι βοηθά τους ερωτευμένους, το κακό βγάζει στην επιφάνεια τη διαφθορά που επικρατεί στις κεφαλές του τόπου. Όλα μα όλα είναι αφάνταστα επίκαιρα και σήμερα στη ζωή μας.

Ο Ναγκίμπ Μακφούζ έγραψε ένα σπουδαίο μυθιστόρημα, πολύχρωμο και αστραφτερό όσο και οι ιστορίες που το ενέπνευσαν.



Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ

www.psichogios.gr

ISBN 978-960-274-239-6



9 789602 742396

ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ: 01677

Γ Ι Α Α Ν Α Γ Ν Ω Σ Τ Ε Σ Μ Ε Α Π Α Ι Τ Η Σ Ε Ι Σ